

BUDAKESZIERDŐ • CSILLEBÉRC • FARKASRÉT • FARKASVÖLGY • ISTENHEGY • JÁNOSHEGY • KISSVÁBHEGY • KRISZTINAVÁROS • KÜTVÖLGY
MAGASÚT • MÁRTONHEGY • NÉMETVÖLGY • ORBÁNHEGY • SASHEGY • SVÁBHEGY • SZÉCHENYIHEGY • VIRÁNYOS • ZUGLIGET

A hegedűkészítés hazájában vált mesterré

Antonio Stradivari városában, Jamie Vardy angol csatár új lakhelyén tanulta a mesterségét **Székely Márton** cremonai diplomás hegedűkészítő. Új rovatunkat, amelyben kerületünk rejtett, exkluzív szakmáinak művelőihez látogatunk el, vele indítjuk. Alkotás utcához közeli, láthatatlan műhelyében buta telefont tart, és mellé egy okos kutyát. Éjszaka pizsamában is felkel, hogy szeretett szakmájának hódolhasson. Az időből kilépve belenézhattünk a hegedűkészítés ötszáz éves itáliai és háromszázötven éves magyar hagyományába, illetve láthattunk egymillió anyagköltségű csellót, amely aznap éppen első meghúzására várt.

6. oldal

FOTÓK: SÁRKÓZSY GYÖRGY

A családi piknikezőt vagy a zöld kerengőt választanánk?

A XII. kerületi közösségi költségvetés ötletbeadási szakasza várhatóan ez év novemberében indul el, a fővárosban viszont már megkezdődött a szavazás: szeptember 30-ig akár több kategóriában is leadhatjuk voksunkat a legjobb kezdeményezésekre. Vannak közöttük olyanok is, amik közvetlen környezetünket tennék jobbá, élhetőbbé.

A „helyi nagy ötletek” mezőnyében szerepel a városmajori kutyamentes piknikező terület kialakítása, ami a kisgyerekeknek és szüleiknek kínálna lehetőséget a nyugodt kikapcsolódásra. A megfelelő komfort érdekében közcé és pelenkázó is épülne, aminek a hiánya a park egyik legnagyobb problémája.

Aki gyakran sétál a Városmajor utcában, valószínűleg szívén

Sovány gyalogosok előnyben! (Városmajor utcai életkép)

viseli majd a Csaba utca és a Magyar jakobinusok tere közötti rész gyalogosbarátta tételének ötletét. Ha kellő támogatást kap a terv, szélesebbé válhatna a helyenként alig 1 méteres járda, valamint fák és más növénye-

ket telepítenének a jelenleg meglehetősen sivár útszakaszra.

ÖTLET-CUNAMI A DÉLINÉL

A Déli pályaudvarnál két nagy és két „helyi kis ötlet” is támogatásra vár. A nagyobb

költségvetésű javaslatok közül az egyik növényültetésekkel tenné zöld, vonzó találkozóhellyé a pályaudvar előtti, lepusztult állapotú kerengőt, míg a másik gyalogosátkelővel kötné össze az Alkotás utcai és a Krisztina körüli villamosmegállókat. Ezek között most csak aluljárókon keresztül, nagy kerülővel és – az időseket és a babakocsival közlekedőket próbára téve – lépcsők igénybevételevel lehet átszállni, ezért sokan szabálytalanul, balesetveszélyes módon kelnek át az úton.

Kisebbségi forrásból megvalósítható lenne, ettől függetlenül sokan vennék hasznát egy köztéri órának a Déli pályaudvar mellett, a 17-es, 59-es és 61-es villamosok forgalmas megállójában. (Folytatás a 3. oldalon)

HEGYVIDÉKI ÖNKORMÁNYZAT

SZOMSZÉDOM
AZ EGÉSZ VILÁG!

2 *Tel! nnyl! nPUBIT! reiki! ahoj! Cze! ahoj! Oi!*

Rajtol az Őszi Fesztivál!

4

Lomtalanítás: sitt nem, síléc igen

5

Hitler felesége táncol a Győri úti dojóban

12

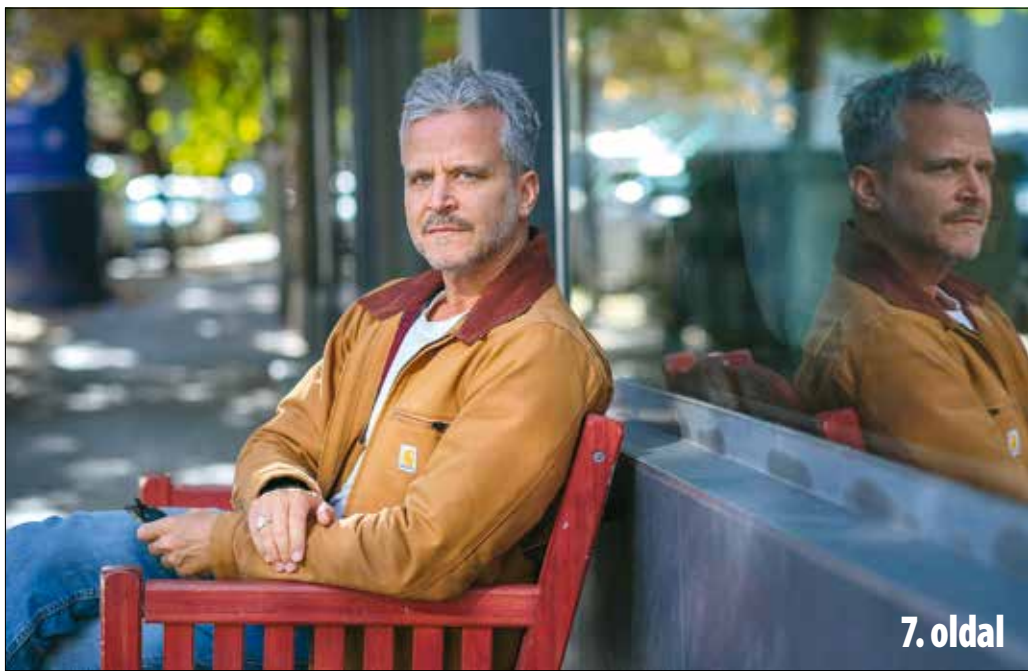
Itt a szüret, folyik a bor, sül a lepény

13

Amikor Ankara leigázta Hollywoodot

„A mi generációnk olyan nagyon nem tud mazsolázni”

7. oldal

Háromévesen, apukáját macskaként nézve a színpadon tudta, hogy színész lesz.

Haumann Máté már óvodába is a Hegyvidékre járt, iskolásként zseniális édesapjával csengőbetyárokodtak és figuranezést játszottak. A tősgyökeres hegyvidéki színész, aki volt sulijával szemben lakik, 45. születésnapjához közeledve mesélt nekünk az Oppenheimerről, Hamletről, motorozásról és arról, hogyan vezet egy óvatlan lépés a szekrénybe.

RÓLUNK IS SZÓL – FŐVÁROSI HÍREK

Igazi világsztárok és hamis Labubuk Budapesten

Budapestre tervezett elektromos buszok jönnek. Nemsokára villamos energiával buszozhatunk a Hegyvidéken is, megérkezett ugyanis az első harminc a főváros teljesen elektromos meghajtású autóbuszaiból. A gyártó BYD ráadásul Budapestre szabta a járműveket: a Budapesti Közlekedési Központ kérései szerint alakította ki az utastájékoztató és a kamerarendszereket, állította be a klímát, optimalizálta a téli-nyári akkumulátorüzemet, változtatta meg az ajtókiosztást és a padlómagasságot. Az új flotta a tartalékokkal együtt 50 szóló- és 20 csuklós, alacsonypadlós buszból áll – ez utóbbiak kuriózumnak számítanak Magyarországon.

Kényelmes, korszerű az új elektromos busz, és kevésbé szennyezi a környezetet

Az elektromos járművek 2026 tavaszától állnak rendes üzembe a belvárosi vonalon és a budai hegyvidéken. A tervek szerint a 105-ös és a 210-es autóbuszvo-

Az új menetjegy elérhető a BudapestGO applikációban. A papíralapú bérlettel rendelkezők és a MÁV alkalmazásában bérletet vásárlók sem maradnak ki

az árcsökkenésből, ők a kettőt egymás után bemutatva szintén jogosultak a kedvezményre. Az utóbbi megoldás átmeneti, hiszen a cél a folyamat digitalizálása. Év végéig a BudapestGO-n keresztül a munkáltatók kuponkód segítségével mobilon használható bérletet adhatnak majd a dolgozóiknak.

Rossz a busz? Itt lehet bejelenteni! Miután a kormányhivatal az ellenőrzött BKV-buszok több mint felénél talált műszaki hiányosságokat, és csak 41 százalékuk volt megfelelő műszaki állapotban, a közszolgálató úgy döntött, az utasok számára is lehetővé teszi a hibabejelentést. Erre szolgál a bkvbusz@bfkh.gov.hu e-mail-cím: ezen keresztül – fotók csatolásával – bárki megírhatja a tapasztalt műszaki vagy biztonsági problémákat.

Milliószöztöndíjpályázat alkotóművészeknek. Alkotói ösztöndíjpályázatot írt ki a Pro Cultura Urbis Közalapítvány. A három nyertes pályázó vállalja, hogy a 12 hónapos támogatási időszak alatt olyan kulturális produktumot, eseményt, kutatást vagy művészeti tevékenységet valósít meg, illetve hoz létre, ami Budapest kulturális

örökségét gazdagítja, népszerűsíti, elemzi, és új értékekkel járul hozzá a főváros kulturális életéhez. A fővárosban élő és alkotó, magyarországi adóazonosító jellel rendelkező, nagykorú magánszemélyek jelentkezését várja az alapítvány szeptember 30-ig. Az elnyerhető ösztöndíj összege bruttó 3 000 000 Ft/év/fő.

Labubukat fogtak a reptéren. Hiába drága, nagy divat a Labubu figurák gyűjtése. Amire pedig kereslet van, abból a hamisítványok is hamar megjelennek. Ezzel, pontosabban sok ezer Labubuval szembesültek a NAV emberei, amikor a bejövő szállítmányokat ellenőrizték a Liszt Ferenc repülőtéren. A rakományokban a több ezer játék mellett kulcstartók, kulacsok, pénztárcák, ruhadarabok és más kiegészítők is akadtak, természetesen egyik sem volt eredeti. A zugárúk legnagyobb részét Belgiumból és Hollandiából küldték Magyarországra.

Gyerünk, ki a rétre! Elkészült Budapest saját virágmagkeveréke, amelyet elsőként szeptember 27-én a Tabánban vásárolhat meg a nagyközönség. Nemcsak árulják majd a magokat, hanem vetési, fenntartási szaktanácsokat is adnak a FŐKERT szakemberei, akik minikonferenciák keretében a felmerülő kertészeti kérdésekre is válaszolnak. A gyerekek kézműves foglalkozásokon vehetnek részt, míg egy emelőkiosaras darunak köszönhetően madártáv-

latból lehet majd feltérképezni a Tabán vadvirágait. Kiderül az is, hogy milyen rovarokat, madarakat és más élőlényeket vonzanak az elvetett Budapest magkeverékből kikelő őshonos növények.

Világsztárok Budapesten. A kortárs képzőművészet krémje is tiszteletét teszi valamilyen formában a szeptember 25–28.

A meghökkentés is fontos szerepet játszik Selma Selman művészetében

között megtartott Budapest Contemporary (BCT) kiállítás és vásáron. Az év legnagyobb kortárs művészeti seregszemléjén láthatók lesznek a többi között az 1931-ben Magyarországon született, de New Yorkban élő Agnes Denes konceptuális művész alkotásai, amelyek a világon az elsők között képviselték és képviselik ma is az ökológiai szemléletet. Napjaink egyik sztárművésze a bosnyák-roma származású Selma Selman, aki

Vera Molnar egyik művét is bemutatják a seregszemlén. A 2023-ban 99 évesen elhunyt alkotót tartják a digitális művészet legnagyobb úttörőjének; 1968-ban elsőként használt számítógépet képgenerálásra. A XII. kerület képviselőjében a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem is jelen lesz a BCT-n, a Media Design szak médiatervező művészei az idő, az identitás és a közösség összetett kapcsolatát vizsgáló munkáikat mutatják be.

TALÁLKOZZ A POLGÁRMESTERREL!

2025. SZEPTEMBER 30.
18:00-20:00
BARABÁS VILLA
(1122 VÁROSMÁJOR UTCA 44.)

A KÉRDÉSEKET A KÖVETKEZŐ E-MAIL CÍMRE VÁRJUK:
RESZVETEL@HEGYVIDEK.HU

TÉMA: MEGÚJULÓ VÁROSMÁJOR

HEGYVIDÉKI ÖNKORMÁNYZAT

HEGYVIDÉKI ÖNKORMÁNYZAT

SZOMSZÉDOM

AZ EGÉSZ VILÁG!

Őszi Fesztivál a Hegyvidéken minden korosztálynak!

2025. szeptember 25-28. **12. kerület, Városháza**

Cze! Sveiki! Oi! ahoj! nPUBIT! Teda! mənli! ahoj!

ISMERD MEG A KÖRNYEZŐ ORSZÁGOK ÉRDEKESSEGEIT, TALÁLKOZZ A NAGYKÖVETEKSEL!

GYERE EL SZEPTEMBER VÉGÉN A VÁROSHÁZA TÉRRE, ÉS PRÓBÁLD KI A KÜLÖNBÖZŐ NEMZETISÉGEK ÉTELEIT, ITALAIT, JÁTÉKAIT, HALLGASD MEG A ZENÉIKET!

MINDEMLETT FELLÉP **SENA, HÉT HAT CLUB** ÉS A **BESH ODROM!**

TALÁLKOZZUNK SZEPTEMBER UTOLSÓ HÉTVEGÉJÉN A VÁROSHÁZA TÉREN!
A szervezők a programváltoztatás jogát fenntartják!

HEGYVIDEK.HU

Pihenőpark a Böszőrményin és óvodabusz a süniseknek

Új pihenőpark és egy nyitott kert kialakítása, valamint a polgármesteri hivatal előtti tér zöldítése is része annak a közbeszerzésnek, aminek a kiírásáról szeptemberi ülésén határozott a képviselő-testület. Ugyancsak döntés született a rászoruló fiatalokat segítő felsőoktatási ösztöndíjpályázat meghirdetéséről és a fogaskerekű svábhegyi megállójának felújításához szükséges többszereplős együttműködés elindításáról. Vita is volt bőven, egyebek mellett a hivatali dolgozók fizetéséről és az elhúzódó közbeszerzések miatt késve megkezdett óvodai munkálatokról.

„Zöldfelületek kialakítása, fejlesztése” címmel új eljárással egészítette ki a képviselő-testület az önkormányzat idei közbeszerzési tervét. Ez alapján a Böszőrményi út 4. szám alatti, jelenleg parkolóként használt, elhanyagolt területen

500 négyzetméteres, zöld pihenőpark jön létre

utcabútorokkal, ivókúttal, valamint néhány sport- és játszóeszközzel.

A Kiss János altábornagy utcában, a kormányablak épülete előtti, több mint 600 négyzetméteres, kihasználatlan zöldterületet változatos növényvilágú, nyitott pihenőkertté alakítja az önkormányzat. A kert – amit a hatalmas koronájú fák között egy sétány szel majd át – a meglévő és egy új kapun keresztül lesz átjárható.

A polgármesteri hivatal és az Ízlelő Étterem előtti tér zöldőbb és árnyékosabb lehet a napvitorlák, pergolák kihelyezésével, újabb fák telepítésével, növények ültetésével. A Városháza téren a busszal, villamossal utazók is kellemesebb környezetben várakozhatnak majd, ugyanis a megálló befuttatása, zöldtető építése is része a terveknek.

A Zugligeti út 101. szám alatt, az egykori kemping területén található melléképületek bontására is új közbeszerzési eljárás indul. Ennek forrása – amint azt

A korábbi becsült értékhez képest ugyanis jóval olcsóbb lett a terület előző vezetése által tervezett, de meg nem valósuló lombkoronasétány területrendezésére kiírt közbeszerzés.

A terület vezetője kiemelte, hogy egyelőre nincs pénz az egykori villamos-végállomás megőrzendő, védett épületének vélhetően milliárdos költségű helyreállítására, az önkormányzat azonban szeretné, hogy akár már jövőre megnyíljon ez a fantasztikus adottságú hely. A leendő funkcióról még nincs végleges döntés, de a jelenlegi elképzelések szerint, a korábbiakhoz hasonlóan, vendéglátás céljából lehetne hasznosítani a területet.

MEGÚJULHAT A SVÁBHEGYI ÁLLOMÁSEPÜLET

Az önkormányzat elkötelezett amellett, hogy

megújuljon a Svábhegy központja a Diana utca és az Eötvös út találkozásánál,

ennek érdekében a fogaskerekű műemlék állomásépületének rendbetételét is szeretné elérni. A tervek szerint a felújított épületben helytörténeti kávézó és pékség jönne létre, míg az emeleti részen lenne a buszvezetők pihenőhelye.

Az elképzelések megvalósítása érdekében az önkormányzat

déknnyilatkozat szerint a BKV a terület rendelkezésére bocsátaná az épületet – csere útján akár a tulajdonjogot is átadná –, míg a BDPST vállalja, hogy bekéri, értékeli a tervezésre vonatkozó

Többszereplős együttműködéssel újulhat meg a fogaskerekű svábhegyi megállójának műemlék épülete

ajánlatokat, és átvállalja a projektmenedzsmenti feladatok költségeit. A fejlesztés további részleteiről a felek egy későbbi képviselő-testületi döntést követően terveznek megállapodni.

ÖSZTÖNDÍJ A RÁSZORULÓ FIATALOKNAK
A Kulturális és Innovációs Minisztérium augusztus végén hirdette meg a Bursa Hungarica pályázat következő, 2026. évi fordulóját azzal a céllal, hogy a szociálisan rászoruló fiatalok számára is elérhető legyenek a felsőoktatási intézmények. Ehhez csatlakozik ismét az önkormányzat, amely az elmúlt évek gyakorlatának megfelelően írja ki pályázatait a XII. kerületi állandó lakóhelylyel rendelkező felsőoktatási hallgatók és a felsőoktatási tanulmányokat kezdők számára.
A jelenlegi és leendő hallgatók 2025. november 4-ig jelezhetik igényüket a támogatásra. A

nyertes pályázók részére az önkormányzat havi 20 000 forint ösztöndíjrészt biztosít, amit a minisztérium kiegészít – ennek összege most 5000 forint.

VITA A HIVATALI DOLGOZÓK FIZETÉSÉRŐL
A fővárosi kormányhivatal törvényességi felhívása és az állami főépítész szakmai véleménye alapján módosították a képviselők a testület szervezeti és működési szabályzatát (szmsz). A változtatások további indoka, hogy a polgármesteri

Kovács Gergely, kitérve arra is, hogy a jelenlegi illetményhelyeztet – a sok igazságtalansággal, a valóban nagyon alacsony bérekkel – az előző vezetés állította elő. Mint mondta, egységes, nagyjából 7 százalékos illetményemelésre biztosított fedezetet az idei költségvetés, de látják, hogy vannak olyan bérek, amiket muszáj még tovább emelni.

A fideszes képviselő javaslata kapcsán a polgármester arról is beszélt, hogy két tanácsadója van, az egyik a költségvetést ké-

het, hogy sikerül befejezni a munkákat a fűtési szezon kezdete-re.

Amiatt, hogy a régi, nagy, túlárazott közbeszerzéseket több kisebb beszerzéssel váltotta ki az önkormányzat, feleannyiba kerülnek a dolgok,

ellenben sokkal nagyobb munkája lett a hivatalnak – adott magyarázatot az elhúzódó eljárásokra Kovács Gergely. Ezzel együtt ő sem tartja szerencsésnek, hogy nem sikerült a nyári szünet idején elvégezni az óvodai felújításokat. Mint mondta, jövőre – az új költségvetés elfogadása után – igyekeznek nagyobb figyelmet fordítani az eljárások felgyorsítására.

Annak érdekében, hogy a Süni Óvodába járó gyerekek a felújítás idején könnyen el tudjanak jutni a kijelölt óvodába, kisbuszos utaztatást szervezett az önkormányzat – tette hozzá Kovács Tekla alpolgármester. Erre a célra a terület két saját mikrobusza áll rendelkezésre, a sofőrök minden reggel 7.30-kor várják a gyerekeket. A biztonságos utazáshoz beszerzték a szükséges gyermeküléseket, továbbá az előírásoknak megfelelően kisgyermeknevelők kísérik az óvodásokat.

HATÁROZATLAN IDEJŰ BÉRLET: CSAK KIVÉTELES ESETEKBE

A lakbérrendelet módosításával a továbbiakban nem lesz lehetőség arra, hogy az önkormányzat határozatlan idejű bérleti jogviszonyt biztosítson a szolgálati lakások bérlőinek a munkaviszonyuk megszűnése után. Egyébként is csak kivételesen, különös méltánylást érdemlő körülmények esetén lehet majd határozatlan idejű szerződést kötni – az erről szóló döntéseket pedig mindig a képviselő-testület hozhatja meg.

Ami a rossz állapotú, üresen álló önkormányzati tulajdonú ingatlanokat illeti, ezek közül a költségvetési előirányzat teljesítése céljából összesen kilenc lakást, továbbá egy korábban étteremként használt Alkotás utcai ingatlant jelölt ki a testület értékesítésre. Ezek az ingatlanok bérbeadás útján nehezen használhatóak, fenntartásuk pedig – a közös költség és a társasházi felújításokkal összefüggő fizetési kötelezettségek miatt – jelentős kiadásokkal jár.

nm.

Megkezdődhet a terület rendezése az egykori zugligeti villamos végállomásánál

Kovács Gergely polgármester a szeptemberi testületi ülésen elmondta – az a több mint 100 millió forint, ami a Normafa-projekt keretében szabadult fel.

együttműködni az ingatlan tulajdonosával, a BKV Zrt.-vel, valamint a felújítást támogatni kívánó BDPST Ingatlanfejlesztő Kft.-vel. A most elfogadott szán-

IDŐSEK VILÁGNAPJA

A Hegyvidéki Önkormányzat az **idősek világnapja** alkalmából kulturális műsorral egybekötött ünnepséget szervez.

A rendezvény helyszíne:
MOM Kulturális Központ
(Csörsz utca 18.)

Időpontja:
2025. október 3. (péntek) 13.00 óra

A rendezvény csak regisztrációs jeggyel látogatható!

Regisztrációs jegy igényelhető
2025. szeptember 26-ig, 9.00–14.00 óráig.

A regisztráció személyesen, a XII. kerületi lakóhelyet igazoló lakcímkártya bemutatásával történik az alábbi helyszínen:

Hegyvidéki Szociális Központ
Városmajor utca 16. (11-es kapucsengő)

A családi piknikezőt vagy a zöld kerengőt választanánk?

(Folytatás az 1. oldalról)

Aki viszont óra helyett több zöldet szeretne, szavazzon inkább arra, hogy az Alkotás utcában, a Városmajor utca és a Nagyenyed utca között a kihasználatlan betonszigeteket ültessék be növényekkel. Ezek nemcsak esztétikailag tornék meg a környék szürkeségét, hanem a városi hőszigetehatást segítenék enyhíteni a nyári hónapokban.

Ha a francia eredetű golyójáték, a pétanque rajongói összefognak, talán létrejöhet egy pálya erre a célra a Gesztenyekertben. Az elképzelések szerint ez egy mindenki által használható közösségi tér lenne a park

eddig kevésbé használt részén, ahol a játékon kívül egyéb közösségi események is helyet kaphatnának.

TÁRSKERESÉS ÉS ROVARHOTELEK

A fővárosi közösségi költségvetés szavazási oldalán a Budapest egészét érintő ötleteket is érdemes átböngészni. Közös gyerek- és nyugdíjas „napközi”, a fiatalokat a hajléktalanok iránt érzékenyítő program, valamint egészségügyi szűrőbuszok elindítása éppúgy megtalálható a javaslatok között, mint társasjátéklubok és társskereső rendezvények, közösségi táncterek és olvasóparkok szervezése. „Zöld-

programokra” is lehet voksolni: például vadvirágos ágyások, rovarhotelek kialakítására, madarak megtelepedését segítő odúk, itatók kihelyezésére, vagy épp egy városi komposztisztigethálózat megteremtésére.

Az már önmagában nyerevény, hogy előremutató lakossági kezdeményezések valósulhatnak meg Budapesten, ezen túlmenően azonban a főváros a közösségi költségvetés folyamataiban való részvételt is díjazza. Mindenki, aki részt vesz a szavazáson, színházjegyeket, ajándékcsomagokat, múzeumi és fürdőbelépőket nyerhet.

A főváros közösségi költségvetési felhívására összesen 720 öt-

let érkezett. A lakossági támogatási időszak után összeállított 300-as listáról végül 126 javaslat került a szavazólapra. A legtöbb budapesti által támogatott fejlesztések, városjobbító tervek megvalósítására egymilliárd forintos keretösszeg áll majd rendelkezésre.

-vá

■ A fővárosi közösségi költségvetés ötleteire az otlet.budapest.hu weboldalon, valamint személyesen a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárakban, a Főpolgármesteri Hivatal Központi Ügyfélszolgálati Irodájában és időszakosan különböző rendezvényhelyszíneken lehet szavazni.

Hogyan előzzük meg az emésztőrendszeri bajokat?

Ahogy idősödünk, egyre többször érinthetnek minket az emésztőrendszeri betegségek. Jó hír, hogy az orvostudomány fejlődésének köszönhetően a többségük ma már gyógyítható. A kórképekről és a prevencióról beszélt dr. Sike Róbert, a Budai Egészségközpont szakorvosa a Hegyvidékiek Egészségiskolája szeptemberi találkozásán.

A rekeszizomsérv 60 év felett minden harmadik embert érint. Refluxos tünetekkel, nyelészavarral jár, de erős nyomásos panaszt is okozhat. A gyomor egy része felcsúszik a mellüregbe, ezért a zárófunkció gyengül, az anyagforgalom le és fel is könnyebbé válik. Létrejön egy tasakszerű képződmény, amiben meggyúlik az étel, ezért néhány falat elfogyasztása után teltségérzet alakul ki. Ez folyadékivás, járkálás után elmúlik.

A megoldás lehet gyógyszeres, ami inkább tüneti kezelést je-

lent, a sebészi beavatkozás viszont megszünteti a tasakot, és így visszatér a zárófunkció.

Kis méretű sérvnél a fogyás, az étrendváltás lehet eredményes,

mivel az elhízás váltja ki a panaszt, hiszen a nagy hasúri nyomás tolja fel a gyomrot.

NÉPBETEGSÉG A FEKÉLY
Gyakori gyomorelváltozás a fekély és a felmaródás. Ezek

időskorban rendszerint a gyuladascökkentő gyógyszerek szedése miatt alakulnak ki. A nem szteroid gyuladascökkentők eltávolítják a gyomor és a nyombél belső védőrétegét, a savak pedig kikezdi a nyálkahártyát.

Szintén fekélyt okozhat a Helicobacter pylori baktérium, amely a lakosság 20 százalékánál kimutatható. Kockázati tényező továbbá az alkohol, a dohányzás és a stressz. Tünetei nem típusosak, az étvágytalanság, hányinger, fogyás, teltségérzet intő jel

lehet. Szövődménye a vérzés, az átfürödés és a szűkület, ami a hegesezés eredménye. Segíthet a gyógyszerek cseréje, a Helicobacter pylori fertőzés megszüntetése, az endoszkópos vagy a sebészeti beavatkozás.

Az epekövesség tünete a jobb oldali, enyhén nyomó fájdalom, ami puffadással, étvágytalansággal, hányingerrel társul. Ha beigazolódik az epekő jelenléte, mindenképpen javasolt a műtét, hogy ne alakuljanak ki szövődmények. Utóbbi körbe tartozik az epehólyag gyulladása, az elzáródást eredményező epeúti kövesség és az akut hasnyálmirigygyulladás – mindegyik akár halálhoz is vezethet.

Gyakori az időskori krónikus hasnyálmirigy-gyulladás és a hasnyálmirigy elégtelen működése is. Ekkor csökken a hasnyálmirigy váladéktermelése, ezáltal elégtelen lesz az emésztés, de állhat mögötte daganat vagy cisztás fibrózis is. Jellemző a zsírszéklet, a fogyás, a rendszeres hasmenés, puffadás. Enzimpótlással lehet eredményeket elérni, valamint lényeges az étrendváltás.

NEM JÁTÉK A VASTAGBÉLPOLIP!

Rengeteg panaszt okoz időskorban a divertikulózis, azaz a vastagbélfal zsákszerű kitérőmelkedése. Háttérben a mozgásszegény életmód és a nem megfelelő táplálkozás áll.

A kitérőmelkedésekbe bejut a béltartalom, ahonnan nehezen távozik. Feszülni kezd a szövet, emiatt gyulladás történhet, sőt akár ki is lyukadhat. A 80 év feletti 65 százalékát érinti. Ez alacsony rosttartalmú étkezés az

Megtelt a Hegyvidéki Kulturális Szalon terme Sike Róbert előadására

egyik kockázati tényező, mert ilyenkor lassul a bélmozgás és az ürítés.

Enyhe tünete a hasi fájdalom, viszont időnként görcsök jelentkezhetnek tipikusan a has bal oldali alsó részén. Szintén figyelmeztető jele a véres széklet. Megelőzése lehet a rostban gazdag étrend és napi legalább 1,5-2 liter víz fogyasztása, valamint a rendszeres testmozgás.

Az idősök többségét érinti a krónikus székrekedés, ami a rotszegény étrend, a folyadékhiány, a mozgásszegény életmód, egyes betegségek és jó néhány gyógyszer következménye. Kezelése, megelőzése a rostbevitel növelése, a rendszeres székelés, a megfelelő folyadékbevitel, a mozgás. Léteznek székletlágítók és különböző hashajtók, amelyek kizárólag orvosi felügyelet mellett szedhetők.

60 év felett nagyon gyakori a vastagbélpolipok jelenléte. Ezek a rendellenes szövetszaporulatok

sokszor a vastagbélrák előzményei, elsősorban az adenómás polipok rákosodnak el. Sokáig nem okoznak tüneteket, ezért fontos a szűrővizsgálat, azaz a kolonoszkópia. Ennek során eltávolíthatók a szövetszaporulatok.

Amikor már vérzés, tartós székrekedés, vagy hasmenés, erős hasi fájdalom jelentkezik, ez előrehaladott állapotot jelent, amit nem érdemes megvárni.

A 40 év feletti körében erősen ajánlott a vastagbélükrzés.

Ha a családban volt vastagbélrákos, a szűrést 5 évente kell megismételni, egyébként elegendő 7-8 évente.

Ne feledjük, hogy a vastagbélrák a második leggyakoribb halálok Magyarországon! Ez évi 5000 embert jelent, miközben a betegség a szűrésen való részvétellel jó eséllyel megelőzhető.

mm.

Sok emésztőszervi betegség mögött a nem megfelelő étrend, a rotszegény táplálkozás áll – változtassunk ezen!

Lomtalanítás: sitt nem, síléc igen

Várhatóan november elején lesz az éves lomtalanítás a XII. kerületben. Ilyenkor mindig nagy a káosz az utcákon, de mi, kerületi lakók is tehetünk azért, hogy a kipakolás minél kevesebb szeméttel, bosszúsággal, felfordulással járjon együtt. Az Élhető Hegyvidékért Egyesület tájékoztató kampányt indít annak érdekében, hogy ezúttal kizárólag olyasmi kerüljön ki az utcára, ami a lomkupacokba való.

„Ahhoz, hogy a szabályokat betartva, környezettudatosan szabadulhassunk meg a feleslegessé váló holminktól, nem árt, ha tudjuk, mit és hogyan lehet gyűjteni” – mondta el lapunknak dr. Novák István. A hegyvidéki önkormányzati képviselő, aki egyben az Élhető Hegyvidékért Egyesület tagja, arra hívta fel a figyelmet, hogy a MOHU előírásai szerint lomtalanításkor

csak olyan nagy darabos hulladék tehető ki az utcára, ami nem fér bele a kukába.

Ilyen lehet például egy elhasznált bútor, a matrac, a szőnyeg, a síléc vagy a gyermekfürdőkád.

Nem helyezhető ki a háztartásban naponta képződő kommunális hulladék, a szelektíven gyűjthető papír, műanyag vagy fém csomagolási hulladék, építési és bontási törmelék, sitt, gumibroncs, síkűveg, zöldhulladék, ruha. Kiemelte: felesleges tárolni a kartondobozokat, majd lomtalanításkor kidobni, mert azok helye a szelektív gyűjtőkben van. A kimustrált elektronikai cikkek, lemerült elemek és

más veszélyes hulladékok kihe-lyezése egyaránt szigorúan tilos!

VESZÉLYES, EZÉRT AZ ÖNKORMÁNYZAT BEGYÜJT
Ahogy az elmúlt években az FKF, úgy az idén a MOHU sem biztosít lehetőséget a lomtalanítással egyidejűleg a veszélyes hulladékok elkülönített gyűjté-

Nem minden lom, ami annak látszik

sére – ezeket csak a város más részein, néhány hulladékudvarban veszik át. Emiatt az önkormányzat immár évek óta, fél-évenkénti rendszerességgel, veszélyeshulladék-gyűjtést szervez, a következő alkalom időpontja 2025. november 15-e – tájékoztatta lapunkat a Hegyvidéki Zöld Iroda.

A festék- és ragasztómaradékoktól a szerves oldószereken, hígítókon, fáradt olajon, kiürült hajtógázos sprayken át a tönkre-

ment akkumulátorokig, elektronikai eszközökig és – legfeljebb 4 db/fő mennyiségig – a használt gumibroncsokig sokféle veszélyes hulladékot leadhatunk a XII. kerületi gyűjtésen. Az építési, bontási törmelék, vagy például a műszaki cikkek csomagolásához gyakran használt hungarocellt ugyanakkor az önkormányzat sem gyűjti, ezeket – korlátozott mennyiségben – a MOHU hulladékudvaraiba lehet elvinni. A legközelebbi hulladékudvar a XI. kerületben, a Bánk bán utca 12–20. alatt található.

Bizonyos veszélyeshulladéktípusok állandó gyűjtése a XII. kerületben is megoldott. A lejárt

arra kéri a lakosokat, hogy a lapra szerelt bútorokat, valamint minden más fahulladékot, köztük a tömör fát, deszkákat, léceket, rétegelt lemezeket, OSB- és forgácsolapokat az egyéb lomoktól elkülönítve helyezzük ki. A fából készült lomokat a hulladékgazdálkodással foglalkozó cég újrahasznosítja, ezért ezeket külön célgéppel szállítja el.

Pozitív fejlemény, hogy a bútorok alapanyagát újrahasznosítják, ha szelektíven gyűjtjük. Ezzel együtt oly módon tehetjük a legtöbbet a környezetünkért, ha még egy esélyt adunk a felesleges, de még használható tárgyainknak, mielőtt hulladékká válnának.

Akár pénzt is lehet keresni a használt holmikkal,

amiknek a havonta megtartott Hegyvidéki Kipakolón találhatunk új gazdát.

Aki nem akar bajlódni az eladással, ingyen is odaadhatja nélkülözhető tárgyait másoknak. Kiváló felületet nyújt ehhez a több mint nyolcezer taggal rendelkező „Zero waste XII. kerület” Facebook-csoport, itt a jelentkezők általában házhoz mennek a felajánlott dolgokért. Emellett a környékbeli adományboltokba, az Alkotás utcai Pakkba, a Kiss János altábornagy utcában található Három Lépcsőbe vagy az Oltalom Karitatív Egyesület által fenntartott, Szilágyi Erzsébet fasori Vedd-add-viddbe is bátran elvihetjük a jó állapotú ruhákat, könyveket, használati tárgyakat.

-ko-

Újraalakul az Idősügyi Tanács

Éveken át működött a XII. kerületben az Idősügyi Tanács, amely javaslatokkal, visszajelzésekkel segítette az önkormányzat munkáját az időseket érintő programok esetében. Az együttműködés azonban idővel megkopott, a kerület új vezetése viszont fontosnak tartja a húszezernél is több 60 év feletti helyi lakos érdekeinek védelmét. Ezért

kezdeményezte, hogy október elején, az idősök világnapján alakuljon újra a civil testület.

„Azt szeretnénk, hogy az idősök még inkább hallatassák a hangjukat, legyen élő a kapcsolatuk az önkormányzattal. Ezért hívjuk újra életre az Idősügyi Tanácsot, amely reményeink szerint segít majd választ adni a korosztály a problémáira. A lényeg a párbeszéd, a megoldások közös keresése” – hívta fel a figyelmet Kocsik Tekla alpolgármester. Mint mondta, hétköznapi kérdésekben is kikérlik a testület véleményét, különösen a humánpolitika, a szociális szféra és az egészségügy területén.

A tagokat elsősorban szakmai és civil szervezetek, egyházak delegálják, továbbá a korábbi mentoráló tagokat is meghívják. Kocsik Tekla ígéretet tett arra, hogy a jövőben folyamatos és hatékony lesz a kommunikáció az időseket érintő kezdeményezésekről, döntésekről mind az önkormányzat, mind a tanács részéről.

Fontos cél, hogy a szépkorúak tudomást szerezzenek a számukra szervezett rendezvényekről, valamint az életüket megkönnyítő helyi és központi támogatásokról, segítő programokról. Példaként említhető a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő által biztosított ingyenes szolgáltatások és pénzügyi támogatások köre, továbbá

Segíteni kell a szépkorúakat, amiben csak lehet

a kerületben elérhető Zöld Recept program (erről lapunk 5. oldalán olvashatnak bővebben – a szerk.).

Ez utóbbi kapcsán szeretnének közösen gondolkodni arról, hogyan lehetne tovább fejleszteni, bővíteni a programot, és minél több emberhez eljuttatni ezeket a lehetőségeket. A tapasztalatok szerint ugyanis sokan nem rendelkeznek elegendő információval, így nem is veszik igénybe a számukra elérhető szolgáltatásokat.

-os

Hitler felesége táncol a Győri úti dojóban

Nem ízléstelen tréfa, még csak nem is trollkodás cikkünk címe. Egy dokumentumfilm-sorozatban ugyanis Hitler feleségét játssza Szilvási Anna táncművész, aki a Győri úton működő dojóban tart foglalkozásokat. Arról, hogy mi köze a táncnak, sőt a légtornának a karatéhoz, mi az a „karaterápia”, és milyen újdonságokkal készül az edzőterem az év hátralévő részében, Kápolnási Márton senseit kérdeztük.

Kezdjük egy kis múltidéssel! Másfél évtizede okítja a karatékákat Kápolnási Márton a Győri úti dojóban (azaz karate-edzőteremben). Ő annak idején a Hegyvidék SE megalapításában is részt vett, egyben a XII. kerület sportklubjának első alelnöke volt, a karateszakosztály vezetőjeként Turák Péterrel közösen számos mestert nevelt.

A dojóban (is) tanult Büchler Zsolt, a karateválogatott jelenlegi szövetségi kapitánya,

akinek a szárnyai alatt lett női válogatott és az egyik legsikeresebb hazai karatés a szintén XII. kerületi Boussebaa Aicha.

TEHETSÉGGUTATÁS, TÁNC, LÉGTORNA

Természetesen ma is a karate az elsődleges sport a dojóban, ám más elfoglaltságok is szerepet kaptak, ami némi arculatváltással jár. „A szolgáltatások mellett frissítjük dojónk vizuális megjelenését, hogy jobban illeszkedjen a szelídebb tanfolyamainkhoz. Pontosabban a táncos mozgásformákhoz, amelyek kínálata egyre bővült az elmúlt

időszakban” – kezdi beszélgetésünket ottjártunkkor Kápolnási Márton.

A karateedzések továbbra is elsősorban a 8–21 év közötti

de esetleg megunták azt, vagy „kiöregedtek” az aktív versenyzésből. A 6–7 éveseknek küzdőjátékot, az itt élő külföldieknek pedig angol nyelvű karateedzé-

„Látod, így kell repülni!” – Szilvási Anna táncművész és fiatal tanítványa

korosztálynak szólnak, ám ebben a tanévben tehetséggutatás zajlik a 12–16 évesek között. Érdemes tehát felkeresni az edzőtermet azoknak, akik más sportágban már jól teljesítettek,

seket tartanak a dojóban. Őszől újraindul a Szülők klubja, amire akár nyugdíjasok is jelentkezhetnek.

Kápolnási Márton a karate mellett a táncsal is komolyan

foglalkozott, musicalstúdióban is képezte magát. Innen jött az ötlet, hogy

a dojo befogadja a táncművészeteket,

még hozzá nem is akárhogyan. „Maja kislányom is imád táncolni, énekelni, sőt három karatés tanítványom szerepet kap októbertől a Magyar Színház egyik népszerű darabjában, a Valahol Európában című musicalben. Karikázni pedig minden kislány szeret, és egyre népszerűbb mozgásformává kezd válni a légtorna, amiben már versenyeket is rendeznek” – sorolja az edző, aki Bártfay Bettina személyében neves szakembert is megnyert a táncoktatás ügyének.

NEM CSAK A 20 ÉVESEKÉ A VILÁG

De nem csak őt! Az egyesület új alelnöke, Takáts Noémi balettmester, moderntánc-pedagógus, a kerületben élő és alkotó Markó Iván társulatának volt balerinája gyermek színpadi és musical-táncműsorokat, felnőtteknek és tehetséges gyerekeknek magánórákat tart.

Sőt! Szilvási Anna moderntánc-művész, a világhírű Duda Éva Kortárs Társulat kiemelkedő táncosa a 4–20 éves korú fi-

Kápolnási Márton (jobbra) már számos karatemestert nevelt

atalokat tanítja az általa kifejlesztett mozgásformára a dojóban. Ő számtalan felkérést kap filmes szerepekre is; érdekesség, hogy

legutóbb Adolf Hitler feleségét alakította

egy négyrészes netflixes dokumentumfilmben.

Ami a karatestílusokat illeti, a Wado-Ryu karate hazai megalapításának egyik jelentős alakja, Réti István shihan havonta egyszer tart itt edzést. „Leesik az állunk, amikor látjuk mozogni a 76 éves nagymestert” – mondja Kápolnási Márton.

Leginkább felnőtteket oktat Turák Péter sensei, az International Shito Ryu 5. danos mestere, hazánk egyik legmagasabb fokozatú nemzetközi karatebírója. A harmadik irányzat pedig a

japán Hayashi Ha Shito Ryu alapjain nyugvó karate-küzdőjáték, ami nem önálló szakág, hanem egy oktatási módszertan, Kápolnási Márton fejlesztette tovább.

Saját találmány a „karaterápia” is. „Számítatlan régi tanítványom hívott fel, vagy jött edzésre megviselten, a legkülönbözőbb lelki terhekkel – meséli a karatemester. – Többen a koronavírus-járvány óta nem talál-
nak magukra. A világ drámai változásai sokszor olyan traumát jelentenek, ami miatt láthatóan egyre több ember fordul valamilyen önismereti képzés felé, vagy lelki szakemberhez.” Ennek egy speciális formája a „karaterápia”: a foglalkozások előtt és után – a hagyományos meditáció helyett – a résztvevők meghallgatják egymást, és közösséget építenek.

sm.

Új lendületet vesz a Zöld Recept

Néhány éve a Hegyvidékről indult a Zöld Recept program, amely ma már sok településen elérhető – de hiába a sikertörténet, valami mégis hibádzik. Legalábbis a tapasztalatok alapján erre a megállapításra jutott a XII. kerületi önkormányzat vezetése, és ezért úgy döntött, hogy megújítja a programot.

Mindenki emlékszik még, mi a Zöld Recept? Röviden arról van szó, hogy a háziorvosok egy speciális „gyógyszert” írhatnak fel a pácienseknek – ami valójában a betegségek megelőzését célzó életmód. Az önkormányzatnak köszönhetően ingyenesen lehet igénybe venni a zöld színű receptre felírt prevenciós mozgásformákat, mégpedig az Aktív Hegyvidék program keretében.

tás igazolja, hogy a rendszeres és célzott fizikai aktivitás növeli az egészségben eltöltött évek számát. Ráadásul nem lehet elég korán kezdeni: a fiataloknak ugyanolyan fontos a mozgás, a helyes táplálkozás, a stresszmentesség, mint az idősebbeknek. A Zöld Recept pontosan azért született, hogy hozzásegítse a kerületieket egészségük megőrzéséhez.

ciók célba juttatása; az emberek nagy része egyszerűen nem tudja, milyen szolgáltatásokat vehet igénybe.

„Úgy látjuk, a program elhalófélben van, ezért újra kell éleszteni, aminek az első lépése a népszerűsítés. Megmutatjuk a kerületieknek, mennyi nagyszerű foglalkozáson vehetnek részt. Emellett javításra szorul az informatikai háttér, miként a digitális

Akár aerobikot is felírhat az orvosunk Zöld Receptre, a lényeg, hogy rendszeresen mozogjunk!

Sok egyéb mellett kímélőtorna, taekwondo, asztalitenisz, funkcionális edzés, úszás, erdőfürdőzés szerepel a kínálatban, de később tovább bővül majd a lista.

A Zöld Recept tehát tulajdonképpen egy életmódprogram, aminek a célja a problémák megelőzése, valamint a testi és szellemi jóllét elérése. Ennek pedig egyik fontos feltétele a mindennapos mozgás. Számítatlan kuta-

Erről beszélt lapunknak Kocsik Tekla alpolgármester, aki kiemelte, hogy a kerület vezetése továbbra is igyekszik megőrizni a hasznos kezdeményezéseket: „Egyáltalán nem akarunk mindent megváltoztatni, épp ellenkezőleg, a jobbitó szándék vezérel minket. Az innovációban hiszünk, és ezt szeretnénk megvalósítani a Zöld Recept esetében is.” Mint hozzátette, a legnagyobb probléma az informá-

elérést is erősíteni kell” – sorolta a teendőket Kocsik Tekla. Elmondta, hogy lesznek új szolgáltatások is, valamint nagyobb hangsúlyt helyeznek az igények még pontosabb felmérésére, az adatszolgáltatásra és a nyomon követésre. Az így szerzett információk alapján az önkormányzat hatékonyabban tudja majd alakítani a Zöld Recepthez kapcsolódó szolgáltatásokat.

MM.

ŐSZI PROGRAMOK

AKTÍV HEGYVIDÉK

VÁROSMAJORI FUTÓKLUB

Kedden 18.30–19.30 Városmajori futópálya, rajthely

NORMAFA FUTÓKLUB

Csütörtökön 18.30–19.30 Norma Park Látogatóközpont bejárata

AEROBIK ÉS KIMÉLŐTORNA

Hétfőn 17.30–18.30 Kímélőtorna – MOM Sport Beach (füves terület) – Csörsz utca 14–16.
18.30–19.30 Stretching – MOM Sport Beach (füves terület) – Csörsz utca 14–16.

Szerdán 18.00–19.00, 19.00–20.00 Aerobik – Hegyvidéki Sportközpont és Tanuszoda (hátsó udvar) – Városmajor utca 29.
Csütörtökön 18.30–19.30 Kímélőtorna – Hegyvidéki Sportközpont és Tanuszoda (hátsó udvar) – Városmajor utca 29.
19.30–20.30 Aerobik – Hegyvidéki Sportközpont és Tanuszoda (hátsó udvar) – Városmajor utca 29.

ZUMBA

Hétfőn 16.00–17.00 Szerdán 17.00–18.00 MOM Sport (balett-terem) – Csörsz utca 14–16.

ÚSZÁS

Vasárnap 11.00–15.00 Hegyvidéki Sportközpont és Tanuszoda (Városmajor utca 29.)
Az ingyenes belépőjegy 14.30-ig igényelhető a recepción!
Belépés: XII. kerületi lakcímkártyával. 4 éves kor alatti gyerekek ebben az időpontban nem használhatják az uszodát!

ASZTALITENISZ

Csak tanulmányi időszakban, iskolai szünetekben nincs!

Hétfőn 17.45–18.45

Szombaton 9.00–10.30 Városmajor utca 29. (tornaterem)

FUNKCIONÁLIS EDZÉS

Hétfőn 18.15–19.45 Szerdán 18.15–19.45 Városmajor utca 71. (a műfüves labdarúgópályák mellett) A CrossFit az USA-ból származó fitneszirányzat, amely gimnasztikai, súlyemelő, erőemelő és komplex mozgásformákat egyaránt tartalmaz. A funkcionális edzés nemcsak a fizikai kondíciót formálja, hanem mentálisan is erőssé tesz

INTEGRAL YOGA

Kedden 20.00–21.00 Szerdán 15.30–16.30 MOM Sport (balett-terem) – Csörsz utca 14–16.

TAEKWONDO

Szerdán 17.30–19.00 Testnevelési Egyetem, „D” épület (küzdősportterem) – Alkotás utca 44.
A taekwondo egy közel 2000 éves, dél-koreai eredetű küzdősport, amelyet kortól, nemtől függetlenül bárki bármikor gyakorolhat. Az edzéseken a fő fókusz az alapvető technikák elsajátítása mellett az önvédelmen van. A szituációs feladatok között szerepelnek a különböző szabadulások, fojtások elleni védekezőesek, a késes támadások hatástalanítása

További információ: tfse.hu/szakosztaly/taekwondo

TOLLASLABDA

Csak tanulmányi időszakban, iskolai szünetekben nincs!
Szombaton 11.00–12.30 Városmajor utca 29. (tornaterem)

TERMÉSZETJÁRÓ TÚRA

Október 4.: Vác. Túravezető: Sütő-Nagy István. **Találkozó:**

8.05-kor a Nyugati pályaudvaron. **Indulás:** 8.15-kor Szőlőligetre a váci vonattal. **Útvonal:** Szőlőliget, vasútállomás – szőlőligeti szabadstrand – Duna-parton a Mária út – Hétkápolna – megemlékezés a Honvéd-emlékműnél – székesegyház – Március 15-e tér – Vác, vasútállomás. **Táv-szint:** 10 km, +–50 m. **Érkezés Budapestre:** kb. 17.00 óra körül. **Költség:** kb. 3500 Ft, teljes árú jeggyel.

A menetrendek változhatnak, ennek megfelelően az utazások időpontjai módosulhatnak.

Túravezetők, információ: Sütő-Nagy István – 06-1/202-7849, 06-30/934-6968; dr. Nagy Géza – 06-20/430-2892; Stark Gáspár – 06-20/923-3487.

Szakosztályi klubest: általában minden hónap harmadik szerdáján (15–21-e között) 18.00 órától a Hegyvidéki Kulturális Szalonban (Törpe utca 2.)

A programok – a többnapos túrák (szállás, étkezés, utazási díjak) kivételével – a hegyvidéki lakosoknak **ingyenesek!**
Információ: Hegyvidéki Szabadidősport Nonprofit Kft. (Városmajor utca 29.).

Lohn Angéla sportszervező: lohn.angela@hegyvideksport.hu, 06-70/442-2135.

A résztvevők a programokon történő megjelenésükkel hozzájárulnak képek és videofelvételek készítéséhez, továbbá ezeknek a Hegyvidéki Szabadidősport NKft. weboldalaira és Facebook-oldalaira történő feltöltéséhez, valamint időbeli korlátozás nélküli felhasználásához a cég kommunikációjához, marketingjéhez

Garázsban lakott, hogy a hegedűkészítés hazájában tanulhasson

(Folytatás az 1. oldalról)

„Ha tehetném, nem térben, hanem időben utaznék. Az 1700-as évekbeli Cremonában lennék, elbújnék egy sarokban, hogy hallhassam, mit mond a tanítványainak Nicola Amati, Antonio Stradivari mestere” – engedi szabadjára a fantáziáját Székely Márton hegedűkészítő mester a Kiss János altábornagy utcai műhelyében.

Azért térben is elutazott már szakmája leghíresebb, észak-itáliai fellegvárába, ami 40 méteres tengerszint feletti magasságban, a Pó-síkságon található. És mostanában leginkább azért olvashattunk róla, mert ide, a főleg totószelvényekről ismert Cremonesébe igazolt Jamie Vardy, a huszonhatszoros angol válogatott csatár, mindjárt kiérdemelve a StradiVardy becenevet. A futballista harmincnegyes évesen kezdte el a légiósidőszakát.

50 DOLLÁRRAL A ZSEBEN

Székely Márton ellenben még tizenegyes esztendősen, a nyolcvanas évek végén indult el délnek, mint a letűnt korok inasai, akik nekivágtak a világnak, hogy a legjobb helyeken tanulják ki a mesterségüket – hazatérve pedig kamatoztassák a tudásukat. Éppen így tette, és a többi között egy Cremonese szurkolói sállal is gazdagodott.

„Mindig az volt az álmom, hogy hangszereket alkossak, legszívesebben gimnáziumba se mentem volna, de gimnáziumi tanár szüleim mellett erre nem adódott lehetőség – folytatja Székely Márton. – Gyerekként nyaranta már Pármiczky Mihály mellett dolgoztam a mai budapesti II. János Pál pápa térnél, ő sajnos korán meghalt. Az érettségim évében is tudtam, hogy fával akarok foglalkozni, beadtam a jelentkezésemet a soproni főiskolára és a cremonai nemzetközi képzésre is. Fél évem volt itthon megtanulni olaszul, 1989-ben az utolsó disszidensek egyike lettem. Turistavízummal és a megengedett ötven dollárral indultam el Olaszországba. Ha nem jön közbe a rendszerváltás, nem is jöhettem volna haza.”

Mindenekelőtt Vincenzo Bissolotti műhelyében képezte magát a cremonai mesterdiplomához, négy nehéz év árán. A családja nem tudta finanszírozni kinti tanulmányait, az ötven dollár három nap alatt elfogyott, Olaszország gazdagabb felében ugyanis annyiba került a kenyér, mint most nálunk. Itthon ellenben tíz forintot kellett fizetni érte...

„Nekem kellett megoldani a kinti lakhatást, az első fél évben egy garázsban éltem, ahol egy vízcsap volt felszerelve a falra – meséli. – Nagyon aggdógtak értem itthon, a szüleimnek még telefonjuk sem volt. Képeslapot küldtem haza, három hét után tudták meg azt is, hogy megérkeztem.

Egy pizzériában mosogattam és egy üvegesnél vállaltam segédmunkát,

hogy eltartsam magam, miközben hétköznapi délelőtti és délutáni is az iskolában kellett lennem. Sőt, még szombat délelőtti is tartott a tanítás.”

CÉGÉR NÉLKÜL

Akusztikát és vállalkozási ismereteket is tanult, a diplomájával előbb Grazban, majd Bécsben, aztán egy rövid kitérő után

Sopronban vállalt munkát. A hűség gyönyörű városában megtalálta a nyugalmat, később viszont Budapesten, a Király utcai műhelyében, a Zeneakadémia közelében már hiába kereste.

Tizenöt évet így is lehúzott a belvároshoz közeli nyüzsgésben, aztán inkább átjött ide, a Hegy-

tudok jönni ide, ha valami eszembe jut. A hajnali órákat szeretem a legjobban, meg a késő estieket, reggel hétkor már itt vagyok. Örömmel dolgozom lehúzott függöny mögött, és akár az egész napot eltöltöm itt. Nem is szeretem munkának nevezni, nem is élem meg annak.”

Az első csellóval (Cremona, 1993)

Bécs, 1995

Vincenzo Bissolotti műhelyében 2023-ban

vidék lábához, ahol van azért élet, de bele lehet feledkezni a munkába. Már csak azért is, mert nem nyitják rá tízpercenként az ajtót hangszerbeállítás-, javítás kedvéért. A zeneakadémiai kapcsolatai megmaradtak, a muzikusok Budára is követték. Cégér nélkül is tudják, hol keressék.

„Itt is lakom, ebben a háztömbben, ami rendkívül kényelmes – vallja a szinte homework-helyzetéről. – Nem megy el idő a munkába járással, akár az éjszaka közepén, pizsamában is le

A különös tevékenységhez különös életmódot folytató, házasságban élő Székely Márton műhelyében egy barátságos kutya jelenti a társat, órákat viszont hiába keresünk a falon. „Észre sem veszem, hogy múlik az idő, ahogyan akkor sem éreztem, amikor a Balatonon szörföztem. Nagyon jó érzés, mindenkinek kívánom.”

Mi is azt érezzük, itt nincs idő. Azt mondják, az örökkévalóságban sincs, így aztán mindenre jut, elmélyült beszélgetésre is olyasvalakivel, aki nem

tartja magát a szavak emberének. És aki hisz abban, hogy a zene kapcsolatot teremt ember és ember, ember és Isten között, és abban is, hogy hagyni kell érvényesülni a természetességet, egyszerűséget, mert gyakran a legegyszerűbb megoldások jelentik a legjobbat. József Attilát

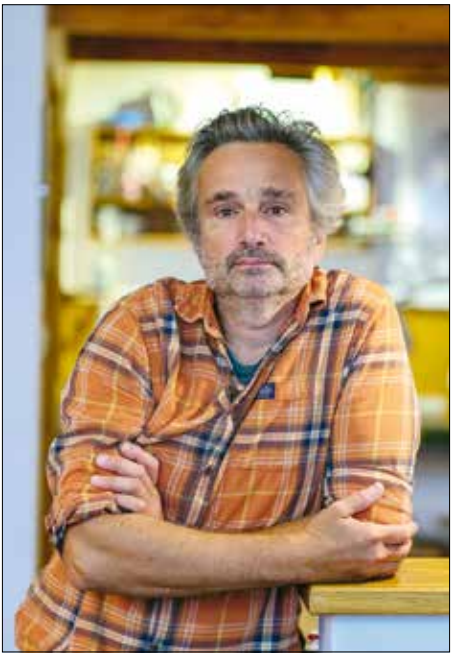
„Nagyon jó érzés, ha megrendelésre készül egy hangszer, de nem biztos, hogy pont olyan modell lesz, olyan hangszínnel, amilyennek a leendő tulajdonosa elképze-
li – mondja. – Még sokkal jobb, ha megtalálja a gazdáját. A hegedűk kétharmadát nem is rendelésre készítem, hanem kedvtelésből.”

Évente három készül el, vagy éppen egy sem, mert cselló következik, amely egy év alatt kerül ki a kezéből. Így volt ez legutóbb is, éppen ottjártunk napján várt rá a sarokban egy gordonka, hogy először húzzák meg. Az alkotójának

ez ma is olyan pillanatot jelent, amiben el kell fordulnia, hogy elrejtse a könnyeit.

A múlt nyártól az ideig csak hangszerbeállítás, javítást vállalt közben. Az anyagköltség egymillió forint, az egyszerű megjelenésű munkaeszközök között pedig van olyan, amelyikért százezer forintot fizetett, amikor végre megengedhette magának. Precizitás, kézügyesség, türelem mellett a szerszámok szeretete is hozzátartozik egy olyan szakmához, ami ötszáz éve, a hegedű feltalálása óta ugyanolyan mód-szereket igényel.

Székely Mártonnak viszont az is fontos volt, hogy megismerje, folytassa a magyar hegedűkészítés hagyományait. Az 1600-as években – a török megszállás miatt – Pozsony lett az ország központja, az 1800-as évek felvirágzásához pedig az kellett, hogy Schweitzer János Bécsből Budapestre költöztesse át a műhelyét. Tőle tanult Nemessányi Sámuel, aki olyan szintre emelkedett, hogy Székely Márton szerint a hegedűi küalakokra és hangzásra is felveszik a versenyt a legnagyobb olasz mesterek hegedűivel.

Székely Márton inkább időben utazna

Liszt Ferenc és Bartók Béla hatása, a Zeneakadémia megalapítása, az Operaház megépítése is hozzájárult ahhoz, hogy az 1900-as évek elején a belvárosban kinyissanak a legjobb hangszerkészítő műhelyek. Sáránszky Pál még dolgozott ezekben, és sokat mesélhetett róluk Székely Mártonnak, amikor egy évet nála töltött.

STRADIVARI ÉS A VILLANYKAPCSOLÓ

„Harminchét éve készítettem az első hegedűmet, százhuszszázharmincnál járok – meséli a hegyvidéki mester. – Stradivari több mint ezeregyeszed készített, amihez azért hosszú élet is adatott neki, sok segéd és tizenegy gyermek, akik közül ketten továbbvitték a mesterséget. Az 1700-as évek elejétől számít ő a leghíresebb hegedűkészítőnek, addig a tiroliai Jacob Stainer volt a legismertebb. Stadivarinak nincs egyetlen konkrét titka, viszont kimagasló képességekkel rendelkezett, amelyeket a hozzáállásával, a munkaszeretettel és a kísérletező kedvével egészített ki. Nekem nagy előnyöm a régiekkel szemben, hogy egyetlen kattintással felkapcsolhatom a villanyt, hogy éjszaka is dolgozhassak. Stradivari aranyperiódusa az ötvenes éveik derekán kezdődött, és huszonöt évig tartott, de még kilencvenéves korában is alkotott, sőt, utána

is oktatta a fiait. Hál'istennek, Paolo, a legkisebb fia egyben adta el a hagyatékot, így ma is meg lehet tekinteni Cremonában. Kíváncsi magamnak, hogy nekem is most induljon az aranyperiódusom, és huszonöt évig tartson, de még kilencvenévesen is alkothassak.”

Mi is ezt kívánjuk a születésnapján, amely éppen megjelenésünk napjára, szeptember 23-ára esik. És éppen az ötvenötödik, vagyis kezdődhet a legjobb, a nagy korszak! Egy olyan hegedűkészítőnek, aki természetesen maga is hegedült, de a családja „fekete bárányként” kétkezi munkával akarta szolgálni a zenei és a tárgyi kultúrát.

Arday Atila

Mintha megállt volna az idő a Kiss János altábornagy utcai műhelyben

„A mi generációnk olyan nagyon nem tud mazsolázni”

(Folytatás az 1. oldalról)

– Amatőr színész nagypapája egyéves unokájának szóló utolsó üzenete ez volt: „Üdvözlöm az én örökös haveromat!” Nem lehetetlen, hogy a nagypapák már a kisikokban meglátják az életre szóló spirituszt. Van ebben valami?

– Azt szokták mondani, valahogy a nagypapára üt igazán az unoka, nem tudom, mennyi igaz ebből, de túlteng bennem a Haumann-lét. Apuból is nagyon sokat vélek felfedezni magamban. Játék közben is egyébként, hangszíntől kezdve a gesztuson át valahogy átszűrődnek a dolgok, és ez nagyon jóleső. Apu azt mondta, nagyon hasonlítok rá, habitusra, külsőre is. Ő Rákosi Szidi Színitanodájába járt annak idején, ott kapott képzést, egészen addig titkolta ezt a szenvedélyét, amíg apunak az első sikerei nyilvánvalóvá nem váltak. Akkor mutatta meg a kincseit, színlapokat, előadásfotókat.

– Az első színházi élménye a Macskák volt, amiben látta édes-

a menetet, még mielőtt be kellett volna érnie a próbára. Ez volt a két emlékezetes játék, és valami elkezdődött; a figyelem, líraiban mondvá az emberek közötti rezdülések észrevétele – tulajdonképpen ez a fajta megfigyelés a mesterségünk egy része.

– Nagyon tetszett, amit mondtott a Magyar Színház nézőtéri-avatató gáláján: azt, hogy érzékeli az idő és a tér lenyomatait. Hogyan?

– Ez annyira konkrét, amennyire én magam vettem azt észre, hogy a Hamletban például van egy pont – a színpadnak tökéletesen ugyanazon a részén történik meg, még a magasság is ugyanaz, ha a térben elhelyezzük –, ahol apámmal ölelkeztem, amikor a Fösvényt játszottuk. Most a színészkirályt játszó Fillár Istvánnal öleljük egymást, aki Hamlet apjának szellemét is játssza. A Fösvényben szándékos volt a móka, Harpagon és Cléante kibékülésekor. Teljes meglepetés számomra, hogy ez

lul. Mennyiben volt más az ottani képzés?

– Nagyon örülök, hogy kint végeztem. Máshogy közlekedek a világban, a személyiségem részévé vált a tolerancia, a diplomácia, és az, hogy hallgatni is fontos, érdemes jobban odafigyelni a másakra. Ez a fajta pontos, nyugodt, átgondolt hozzáállás a szakmaiságra is értendő. Ami jellemző volt a kinti életemre, azt ide is magammal hoztam. Nagyon jól tudtam dolgozni Eperjessel (Eperjes Károly, a Hamlet rendezője – a szerk.). Tudunk aktívan vitatkozni, egymásnak szegülni, építkeztünk egymásból, és jól indukáltuk a dolgokat a próbák alatt. Azt gondolom, ennek a figyelemnek, elfogadásnak is köszönhető, ahogy be tudom építeni azokat az instrukciókat, amiket kér. Egyébként ő is hajlamos elfogadni, amit én gondolok, hiszen az a fontos, hogy a Hamletnek ez a fajta verziója rajtam keresztül menjen át.

– Mit jelentett az Oppenheimer világsztárjaival, Cillian Murphyvel, Matt Damonnal, Robert Downey Jr.-ral, és egy ilyen filmmel a világ elé lépni?

– Ez egy nagy öröm. A vörös szőnyeges esemény is nagy öröm volt. Már csak azért is, mert én ott, azon a téren – anyámmal, apámmal is – sokszor átcoszogtam, volt, hogy nagyon fáradtan, az iskolától, átázott cipőben, és sóvárogva

néztem a mozi fölötti molinókat, a nagy produkciók nagy színészeivel... Az ember, ha bele tud állni ebbe az egészbe, jogosultnak érzi, és jóleső, ha rá vetül a figyelem arra a pár pillanatra. Ez is egy tér-idő játék! Azon filóztam, hogy hányszor mentem én itt át, a londoni Leicester Square-en – szőnyeg nélkül –, és aztán egyszer csak ott találok magam a gyönyörű vörös sző-

Haumann Máté úgy tartja, motorozás közben megváltozik a megtett út minősége

négyszer megjelenik, szereti Budapestet. Az ember olyan gyorsan, hirtelen át tud libbenni egy – esetenként csak kétperces – castingfolyamaton, fontos, hogy tudjon koncentráltan jelen lenni, képviselni magát, a gondolatait, a művészetet, amennyire csak lehetősége nyílik rá. Ilyenkor meg kell küzdeni az idegekkel. Az embernek elmegy mindenféle a gondolata, és már lehet, hogy kintről fogja meg a kilincset, aztán csodálkozik, hogy az a két perc hova tűnt hirtelen, és valójában tudott-e teljesíteni, vagy sem. Fiatalon megtörtént velem castingon, hogy

elkészítem a direktortól, rányomtam a kilincsre, és egyszer csak egy szekrényben találtam magam...

Rossz ajtót választottam, bementem egy szekrénybe! Bemenni, az egy dolog. Kijönni már rosszabb... Ennyire el tudunk kalandozni. Nem kellemes, de ez is része a szakmánknak. Minden pillanatban figyelnek minket. Ez egy ilyen vállalás.

demés, a munka minősége vonz, amerre visz a figyelmem, ami megmozgat. Nyilvánvalóan nehéz manapság színészként úgy létezni, mint ahogy annak idején apukék léteztek. Oszlopokban tornyosultak az asztalán a szereplehetőségek, szöveg- és forgatókönyvek. A mi generációnk olyan nagyon nem tud mazsolázni. Mégis van egy vonulata a karrieremnek, amit tudok szelektíven működtetni, és fontos nekem, hogy merre kanyarodik ez a karrier.

– A Magyar Színház tagja. Az is fontos, hogy itthon is játsszon?

– Persze! Engem nagyon szeretnek itt, és én nagyon szeretem ezt a színházat. Örülök, hogy az óriási pangás után ekkora élánnal indult el. Ismerjük, milyen gazdasági körülményekből kellett kilábalnia a színháznak, és büszke vagyok arra, hogy a vezetőség – tiszteletben tartva a tér-idő játékot – körülözei odafigyeléssel, igen fontos törődéssel. A társulat pedig egyre színesebb, egyre érdekesebb egyéniségek kezdenek odaszereződni.

– Családi színház, több korosztálynak mutatnak be darabokat.

den pillanata megéri. Amikor az előadás eljut a végére, az egyfajta győzelem. Amikor még előtte állunk, nagyon sok esetben az izgalom, a felfokozottság, a rettetet, a magas vérnyomás ötvözete uralkodik, a drukok mindig ott van. Ha ezen túljutott, legyőzte, jó esetben sikeres is, az egy euforikus állapot. Megerősít, hogy érdemes csinálni.

„ÁT KELL VENNI, MINT EGYFAJTA GPS-T”
– Kezd már készülni az évadra?

– Október 29–30-án lesz előadás. Még ugyan hagyom, de érzem belülről, már kopogtat. A szöveg az első. Le kell ülni megint, ugyanúgy, végigmenni rajta, felébreszteni a gondolatokat, irányokat, színeket, relációkat, mindenféle dolgot, ami az emberre rátör – vagy éppen ez az, hogy kontrollálni kell, hogy ne törjön rá. Át kell venni, mint egyfajta GPS-t: aha, így jutottam el A-ból B-be. A szöveg tanulása, felkészülés irtó érdekes folyamat. Az esetek túlnyomó részében van egy olyan nyolcvan százalék, amikor

marha unalmas befenekelni egy szöveget, de amikor elkezd bennem élni, az gyönyörűség.

Nagyon szép és jó helyen lakom, a Meredek utcában (az Arany János gimnázium szomszédságában – a szerk.), egy hátsó szoba, a dolgozó egy kertre nyílik, itt tanulok. Reggel hattól átveszek még próba előtt mindent, ezt nem lehet máshogy csinálni, délután már nem úgy működik az ember agya. Emlékszem egy januári reggelre, csönd volt, jött föl a fény, ott ültem ezekkel a gondolatokkal, és akkor a havas ker- ten átment egy róka. Ezek a szöveg- tanulás jóleső részei.

– Mit csinál kikapcsolódásképpen?

– Nagyon fontos a baráti köröm. Nagy részük az Aranyba járt, közel maradtunk egymáshoz. Szeretem azt a fajta szomszédolást – és ezt bármelyik hegyvidéki át tudja érezni –, amikor csak át kell cammogni a másikhoz. A motorozás abszolút kikapcsol. Úgy tisztázza a gondolatokat, ha az ember ki tud kászálódni a városból! A mozdulatsor is, vagy ahogy a kanyarokat rovom, ahogy más kapcsolatban lesz a környezettel, más illatközegekbe ütközök bele. Megváltozik a minősége a megtett útnak.

Szepesi Dóra

Cillian Murphy (J. Robert Oppenheimer szerepében) és Haumann Máté (Szilárd Leo)

apját, Haumann Pétert. Onnantól datálódik a pályaválasztása?

– Onnan egyértelmű volt. Nagyon kevesen hitték el, hogy az ember ennyire tudatosan elhatározza, de az idő bizonyította, nem volt sehogy másképp, és nem is volt B-tervem. Amikor nőtettem felfelé, tudtam, hogy ezt akarom csinálni, és valamiért olyan vonzó volt...

Egy kisgyereknek különleges élmény háromévesen látni az apukáját macskaként

egy kukában szivarozni, meg kilendülni a nézőtérről! Az egész egy jó nagy játék volt. Gondolom, ez volt az első olyan impulzus, ami valahogy megragadott, talán a játéknak a lényege, az, hogy mekkora móka, milyen jó dolog. Aztán amikor az ember már a képzésére kezd koncentrálni, tudatosabban készül, tágabb értelemben veszi a forduló-pontokat. Nálam így történt.

FIGURANÉZŐ APUVAL

– A fogékonyság nyilván öröklődött, de ehhez jöttek még a közös játékok, például amikor megfigyelték az embereket.

– Ez volt a figuranéző apuval. És volt még egy játék az ő elmondása szerint, ami azért született, hogy minél hamarabb el tudjunk jutni az iskolából az óvodáig. Mivel én voltam az utolsó, a két gyereket lepasszolva fönt, a hegyen, az Aranyban (ma: Sashegyi Arany János Általános Iskola és Gimnázium – a szerk.), én meg idejártam a MOMkulttal szembe, a Tanítóképző óvodájába, le kellett jönni a Lejtő úton, végig a Vas Gerebenen. Azzal szórakoztunk, hogy becsengetünk házakba, és gyorsan el kellett rohanni, ez meggyorsította

a véletlen áthallás mennyire jókor, jó helyen történik, és mekkora adalékot ad.

„MÁSHOGY KÖZLEKEDEK A VILÁGBAN”

– „Apám, Apókám – átugrottál a fejem felett – nézlek téged, de az apámat látom” – mondta önmek édesapja a Vadkacsa bemutatója után. Mit érzett legbelül?

– Ez az első nagy dicsérete. Nem volt benne semmi művi, egyszerűen csak meghatódott attól, amit látott. Figyelt, mint ahogy néztük régen az embereket a figuranézés alkalmával. A rendkívüli érzékenységet én is hordozom magamban, minden rezdülésre tudok reagálni, ha kell. Igen, ez egy fontos pillanata volt az életemnek. Nem is vártam semmiféle validálást, vagy zöld lámpát apámtól, mert mindig a munka érdekelt mindkettőnk. Akár a színpadon, akár egymás közt beszélgetve az érdekelt, mit tudunk kihozni ebből a mesterségből.

– Elég sok mindent kihozott már. Kétségtelenül emlékezetes állomás a pályáján az Oppenheimer forgatása Hollywoodban. És akkor ő már nem volt jó állapotban, igaz?

– Akkor már nem, de tudott róla, tudatában is volt, és haza kellett utaznom. Tovább maradtunk volna kint – akkor még a menyasszonyommal, aki már a feleségem. Vagy három nappal előbb hazajöttünk, szerencsére még láthattam őt, és megkaphattam belőle azt az utolsó három napot.

– Annak, hogy a filmen eljátszhatta Szilárd Leo fizikus szerepét, az volt az előzménye, hogy a legrangosabb brit színiiskolában, a Guildhall School of Music and Dramában végezte a tanulmányait, és tökéletesen tud angol-

„Az érdekelt, mit tudunk kihozni ebből a mesterségből” (apa és fia, Haumann Péter és Máté)

nyegen... Ott is visszaköszönt ez a fajta idősí-, térhatás.

A CASTING ÉS A SZEKRÉNY

– Casting workshopot és „kamera előtt létezés” is tanít. Hogyan kell ezt elképzelni?

– Ez elég komplex műhelymunka, szeretem így emlegetni, ne legyen semmi magasztos, tanító jellege. Így neveztük el egy nagyon kedves barátommal, volt osztálytársammal, aki évente

Vigalmi negyed és vesztőhely is volt egykor a Városmajorban

Hol volt az első csók? Melyik híres cukrászda vonzotta ide a környékelieket? Vajon milyen furcsa szokásaik voltak az itt élő hírességeknek? – hasonló történeteket keres a Hegyvidéki Helytörténeti Gyűjtemény, amely az önkormányzattal karöltve a következő időszakban kiemelt figyelmet szentel a főváros első közparkjának, a Városmajornak. A cél: összegyűjteni mindazokat az apró emlékeket, élményeket és fotókat, amik élővé teszik a hely múltját – ehhez pedig az itt lakók történetei adják az igazi varázst. Előbb azonban lássuk, hogyan vált kaszálóból, vesztőhelyből, majd mulatónegyedből a mai formájában ismert zöld oázissá a Városmajor!

Kevesen tudják, de a Városmajor Budapest legidősebb közparkja, múltja egészen a 18. századig nyúlik vissza. A Rózsadomb és a Kis-Sváb-hegy között elterülő hely eredetileg az Ördög-árok ártereként szolgáló kaszáló volt. Buda 1686-os visszafoglalásakor a vértések a mai Alma utca torkolatánál, a Városmajor utcai iskola helyén verték meg a török lovas segédcsapatokat, megakadályozva ezzel a felmentő sereg várba jutását. A sikeres ostrom után a várparancsnok rá is tette kezét a területre, amelyért Buda város tanácsa több mint fél évszázadig pereskedett, hasztalanul.

DAUN HENRIK ÉS A KERTÉSZEK

A 18. század elején gróf Daun Henrik József várparancsnok majorságot és villát épített ide, ám Buda irányítói folyamatosan igényt tartottak a Várnegyed közelében fekvő kaszálóra. A megállapodást végül 1729-ben sikerült megkötni Daunnal, aki 3000 forintért eladta a földet Buda városának.

Ettől kezdve a területet a város majorjának nevezték.

A birtok hasznosítására több elképzelés is felmerült – például régláégető, takácsműhelyek vagy kórház létrehozása –, de végül 1731-ben úgy döntöttek, hogy zöldségtermesztő kertészeknek adják bérbe. A következő ötven évben a kertészek művelték a földet, ám 1781-ben az itt gyakorlatozó Eszterházy-ezred katonái elpusztították veteményeiket, emiatt a bérlők felmondták szerződésüket. A helyzet kezelésére Buda városa 1783 elején árverésre bocsátotta a területet, de végül 1785. július 25-én II. József úgy határozott, hogy közkertet nyilváníti.

A döntés nem volt teljesen előzmény nélküli, ugyanis Tallher József építész már 1783-ban kidolgozott egy barokk stílusú tervet a major parkosítására, amelyet az uralkodói rendelet értelmében 1785-ben kezdtek el megvalósítani. A munkálatok eredményeként 1787-re részlegesen elkészült a park, ahová mint-

fabetegség miatt kiszáradtak, és ki kellett vágni őket.

A VÁROS VIGALMI NEGYEDE

Schams Franz 1822-ben megjelenő könyvében így írt a Városmajor életéről:

„A Krisztina-városnak majdnem északi végén fekszik a budaiak legkedveltebb szórakozóhelye, a Városmajor, amelyet mostanában bővítettek ki és szépítettek meg. Amint a budai Vár lakója kilép a Bécsi-kapun, tekintete máris a Krisztina-város legszélő kertjein és a Városmajor élősvényekkel és fasorokkal kereszttel szelt pázsitján pihen meg. Szabályozatlan meder az ágya annak a híddal átívelt kis pataknak, amely majdnem a közepén fut végig ennek a mulatóhelynek, azonban amikor a záporok vize túltáplálja, a szomszéd lakók szorgalmának eredményeit is magával ragadja, vagy iszapba temeti.

[...] Régi szokás avatta május elsejét – amikor az Ég megcsókolja a Földet, s menyasszonyává fogadja, hogy majd anya legyen belőle – e hely első ünnepnapjává. Bárhová tekintünk, mindenütt nyüzsgő a sok ember. Olyan világ gyülekezik itt, mint akár a bécsi Práterben. Grófok, bárók, hivatalnokok, tisztek, tudósok, kereskedők, iparosok, hölgyek és polgárművek keverednek össze tarka egyvelegben, s az öregek éppúgy átadják magukat a jókedű tarka mámorának, mint a fiatalok, a lovagok éppúgy, mint a polgárok, a magas rangú hölgyek éppúgy, mint az egyszerű cselédleányok. Zenekarok hangjai emelik a hangulatot, és ennek a májusi ünnepnek olyan költői a szépsége, hogy az ember elfeledi a hivtány mindennapi tülekedést és a maga vajmi prózai életét.

Május elsején a Városmajor az ünnepi királynő, s még Zugliget és a pesti Városliget is szerényen húzódik meg e napon.”

A 19. században a Városmajor fokozatosan elveszítette eredeti, nyugodt, természeti jellegét, egyre inkább a szórakozás és a tömegrendezvények helyszínévé

A korábban kellemes sétahelyen vurstlihangulat alakult ki, és ez jelentősen rontotta a park színvonalát. Amely közben zsugorodott is: folyamatosan kisebb-nagyobb területeket csatoltak le belőle, s különböző intézmények, sportpályák létesítésével csökkentették a zöld részeket.

A Városmajor egykor a Vérmezővel összefüggő zöld folyosót alkotott, ám ez a kapcsolat az idők során megszűnt. A mindinkább beépülő és kisebbedő park végül annyira elveszítette korábbi rangját, hogy 1885-ben a Székesfőváros Tanácsa elhatározta a rendezését – mivel addigra már leromlott állapotú, kétes hírű vigalmi negyeddé vált.

A BUDAI VESZTŐHELY

A 19. században egy ideig Ecce homo-rétként is emlegették a Városmajort. Az elnevezés az éppen idén 300 éves, 1725-ben állított barokk szoborra utal, amely Krisztust ábrázolja ülő helyzetben, fejét kezébe hajrva. A műalkotás elhelyezésének különös jelentőséget adott, hogy

A gyerekek kedvence, Hüvelyk Matyi (1937)

a közelben működött Buda egykori vesztőhelye, ahol az elítéltek utolsó pillanataikat tölthették. Bár eredetileg Martinovics Ignác és társai kivégzését is ide tervezték 1795-ben, végül a mai Vérmezőn hajtották végre az ítéletet, mivel ott több ember nézhette végig.

AZ ÖRDÖG-ÁROK

A 19. században még a boltoszatlanul kanyargó Ördög-árok határozta meg a Városmajor arculatát. A parton faiskola és kertek sorakoztak, miközben a park területe egyre csökkent. 1874-ben itt épült fel a fogaskerekű vasút svájci stílusú végállomása, amely azonban 1945-ben, Budapest ostromakor elpusztult.

A fogaskerekű nagy lökést adott a környék fejlődésének: kórházak, iskolák és bérházak épültek, a park szerepe pedig átalakult. A patak egyre inkább teherré vált, esők idején kiöntött, máskor poshadt, bűzös szennyvízcsatornáként keserítette a lakók életét.

Az utolsó mutatványosbódék a világháború éveiben zárták be

A megtépázott városmajori templom az 1942 szeptemberi bombatámadás után

kapuikat, majd 1920-ra az Ördög-árok teljes városmajori szakaszát beboltozták. A park területét újrendezték, növényekkel teli részeit megújították, így a Városmajor ismét a pihenés és a kikapcsolódás egyik kedvelt helyszínévé vált.

KERTI MOZI ÉS TEMPLOMOK

A Városmajori Szabadtéri Színpad elődje 1922 júliusában nyílt meg Park mozi néven, avatóján számos előkelőség jelent

kapcsolták össze az építményt a távolabb álló toronnyal, amely így külön álló, mégis szerves része lett az egyházi épületegyüttesnek.

VÉRES-MAJOR

1945 elején, Budapest ostromakor a Városmajor stratégiai fontosságú harctérre vált, hiszen ellenőrzése kulcsfontosságú volt Buda védelme szempontjából. A magyar és német katonák jelentős erőfeszítéseket tettek a terület

Az Ecce Homo-szobor 1725 óta a Városmajor ékessége

meg. A Világ című lap 1922. augusztus 3-i számában ezt olvashatjuk: „Fényesen sikerült bemutatót tartott tegnap a városmajori Park-Mozi. Az előkelő közönség soraiban ott láttuk József főherceget, Augusztá főhercegasszonyt, Zsófia főhercegnőt, a művészvilág színét javát, kik mind, kivétel nélkül úgy a második igazi kertmozi gyönyörű berendezését, mind a kiváló műsort illetőleg legnagyobb tetszésüknek adtak kifejezést.”

Ugyancsak a Városmajorban épült fel 1923-ban – Árkay Aladár tervei alapján – a magyaroszeccsziós stílusú városmajori római katolikus templom. A fejlődés ütemét jól mutatja, hogy a templom rövid időn belül szükségnek bizonyult a növekvő lakosság számára, ezért 1933-ra melléte kapott helyet a modern nagytemplom, amelyet Árkay Aladár és fia, Bertalan tervezett.

Az épület egyik érdekessége, hogy a Városmajor alatt húzódó Ördög-árok miatt, statikai okokból, nem lehetett közvetlenül a templomra építeni a tornyát. Ezért árkádos folyosóval

megerősítésére: műszaki akadályokat építettek, géppuskafészeket alakítottak ki, és páncéltörő fegyverekkel, valamint nehézfegyverzettel készültek a támadásokra. A Széll Kálmán térre is tüzérseget telepítettek, hogy támogatást nyújtsanak a városmajori védőknek.

Január elején a szovjet csapatok többször próbálkoztak a térség elfoglalásával, de a heves harcok során a védők még sikeresen visszaverték a támadásokat. Január végére azonban fo-

kozódott a szovjet előrenyomulás, és a folyamatos attackok végül megtörték az ellenállást: a Városmajor is elesett, ezzel megnyitva az utat a budai vár felé.

A felszabaduló Városmajor – ahogy a legtöbb fővárosi park – egy időre részben szükségtemető, részben személtérakó hely lett. A rendteremtést szomorú kötelesség teljesítésével kellett kezdeni: a január 12-i, 14-i és 19-i nyilasterror-vérengzés több mint 300 áldozatának holttestét exhumálták és szállították el. Ezután kezdődött meg a háború okozta harci törmelék eltávolítása és a park sebeinek begyógyítása.

JÁTSZÓTÉR ÉS SZOBROK

1967-ben, a Fővárosi Kertészet centenáriumán mintajátszóter nyílt a Városmajorban, amely azonnal a budai gyerekek kedvence lett. Itt jelentek meg először kerékpár- és görkorcsolyapályák, görgős csúszda, rúgófal, és még játékokat is lehetett kölcsönözni – igazi gyerekparadicsom volt a maga idejében.

A parkban látható műalkotások ma is különleges hangulatot adnak a sétányoknak.

Horvay János Beethoven-szobra Barcelonából érkezett, ahol 1929-ben aranyérmet nyert. Kisfaludi Strobl Zsigmond emlékműve 1941-ből az első világháború vadászai előtt tiszteleg, míg a templom mellett Szűz Mária mészkö alakja őrzi az 1942-es bombázás sebeit. A gyerekek kedvence, a Hüvelyk Matyi-szobor kalandos utat járt be: megsérült, eltűnt, majd később újrifaragva került vissza. És persze itt áll 1725 óta a legrégebb kőtanú is, a már említett Ecce Homo-szobor.

Földváry Gergely

Van egy fotója?

A Városmajor az elmúlt 240 évben sok mindenen ment keresztül: volt majorság, vesztőhely, mulatónegyed, harctér és játszótér. Ma újra békés, gondozott zöld terület, amely egyszerre szolgál a sportolás, a kulturális programok és a kikapcsolódás helyszínéneként.

S hogy mi teszi igazán különlegessé? Az itt lakók és ide járók történetei! Ezért kérjük: ha Önnek is van élménye, fotója vagy családi emléke a Városmajorról, ossza meg velünk! Így együtt tehetjük élővé és szerethetővé ennek a különleges budai parknak a múltját.

E-mail-cím: tomasits.bence@hegytortenet.hu
Telefonszám: 06-70/426-9807

A fogaskerekű városmajori állomása az 1880-as években

egy 3000 facsemetét ültettek. Sajnos ezek egyike sem vészelt át az eltelt évszázadokból. Az 1960-as években még éltek az első ültetésből származó növények, de egy akkoriban terjedő

vált. A budai polgárok itt ünnepelték a májálisokat, majd 1825-től az előljáráóság mutatványosbódék felállítását is engedélyezte, amivel megkezdődött a park fokozatos átváltozása.

Íme, a „használhatatlan használati tárgyak” világa!

Gergely Réka szobrászművész maga szövi a szövegeteket, amik a legtöbb művén acéllemezből vagy égetett felületű fából készült formákkal kerülnek párbeszédbe. Beszélgetésünkben arra is fény derül, hogy miről mesélnek az éterien finom fonalak, a rusztikusan nyers vásznak, drapériák, ha stabil és kemény felületekkel találkoznak.

– *A Hegyvidék Galériában látható kiállításán az alkotásai kicsit úgy tűnnek, mintha nem is szobrok, hanem lakberendezési tárgyak lennének. Cél volt ez, vagy így alakult?*

– Ez a látásmódból adódik. Az utóbbi néhány évben már nem érzem, hogy feltétlen szükséges olyan élesen elhatárolni egymástól a képzőművészetet és az iparművészetet. Nyilván látszik ezeken a munkákon, hogy egy kicsit „használatatlan használati tárgyak”, nem a funkcionális a lényegük, hanem a távolkeleti kultúrára is jellemző áthatás. Van egy erős keleti körtődés, például ott sokkal kevésbé határolódik el egymástól a műtárgy és a használati tárgy, mint nyugaton. Náluk ugyanolyan esztétikai érzékenységgel készül egy iparművészeti tárgy, mint egy képzőművészeti munka.

– *Honnan ered a keleti kötődése?*

– Gyerekkoromban, szüleim munkájából adódóan, egy ideig Japánban éltünk. A japán kultúrával való kapcsolat itthon is a mindennapjaink szerves része maradt, és ez, ha nem is mindig tudatosan, beleszövődött a művészeti látásmódbomba. Szerintem nincs ember, akit ne ragadna magával a japán kultúrában rejlő esztétikai érzékenység, ha találkozik vele. Szobrászati látásmódom és a japán kultúra esztétikai szemléletmódja sokban párhuzamos. Az évek során egyre többet foglalkoztam ezzel, doktori kutatásomban is központi téma a keleti és nyugati tradíciók kölcsönhatása. Volt időszak, amikor nagyobb hangsúlyt kaptak a japán vonatkozások, az utóbbi időben egy kicsit

kevésbé, de a japán megközelítésre is jellemző letisztultság, visszafogottság, a finom arányok és az összehangoltság továbbra is részei a látásmódom-

Sakkos

nak. Persze ugyanúgy felhozhatnék huszadik századi nyugati művészettörténeti párhuzamokat is.

– *Az az érdekes, hogy szobrászként nemcsak fémmel és fával, hanem textillel is dolgozik. Ez is japán hatás?*

– Nem kifejezetten. Már az egyetemen, ahol főleg fémszobrokat készítettem, volt olyan munkám, amiben hangsúlyos szerepet kapott a víz – mint ter-

mészeti elem –, és később több alkotásomban is megjelent.

Majd több természetes anyagot is bevontam, mint például a hamu, a faszén,

vagy olyan talált faelemeket, amiket nem én alakítottam formára. Egyre több munkámban párosítottam egy általam elképzelt formát valami olyan anyaggal, amit annak elemi adottságai

és struktúrák közti kölcsönhatás valamilyen módon mindegyik munkában megjelenik.

– *A kiállítás címe Felvetés. Szabó Noémi művészettörténész is megjegyezte a tárlatmegnyitón, hogy ez a szó többértelműségében két fontos aspektusra utal. A felvetés mint láncfonal textilkészítéskor az anyag alapstruktúráját adja meg, ez a felvetésszál minden szövet kiindulópontja és láthatatlan tartószerkezete, másfelől a felvetés szó magában hordozza a továbbgondolás lehetőségét.*

– Igen, többértelmű a szó. Kapcsolódik a munkák technikai és tartalmi részéhez is, így a szövött munkákhoz, illetve minden munka egy-egy gondolat, probléma vagy szobrászati téma felvetését is jelenti.

– *„Egy-egy munka megtervezésekor célom, hogy mind tartalmi, mind formai szempontból egyfajta koncentrátumot hozzak létre, ami párbeszédet indít a mű és szemlélője között” – mondta egy interjúban. Eljutnak önhöz visszajelzések?*

– Igen, sokszor! Arra töreksem, hogy a munka ne legyen direkt, sokkal inkább egyfajta szemlélődésre próbálok hívni a nézőt. Ez egy absztrahált, redukált formavilág, ugyanakkor összekapcsolódik egy széles gondolati mezővel, így kinek-kinek más gondolati tereket nyithat meg. Volt, hogy valakinek olyan asszociációi voltak, ami nekem nem is jutott eszembe. Én

nagyon örülök, ha az általam elképzelteken túl még belelátnak jelentéseket.

– *A Tihany című alkotása fikatív tájbrázolás. Hogyan készült?*

– Általában akkor kap címet egy mű, miután elkészült. Az acéllemezből készülő munkákat a kivitelezéshez előre meg kell tervezni, de a szövött munkáknál valamennyire lehet improvizálni. Amikor ezen dolgoztam,

egy balatoni látkép jutott eszembe, azt hívta elő. Azért lett Tihany a címe, mert a kis vörös kő, amivel le lett fogva a fonalszál, Tihanyból származik; de ez is véletlen. Amikor elhoztuk, még nem tudtam, mihez hozom, sőt a kislányom tette el, nem is én. Ott állt a műteremben, és egyszer csak eszembe jutott, mi lenne, ha ezzel kapcsolnám össze a szövött tértextilt. Ettől lett

egész a munka. A tájkép, közvettebb módon a levegő, a horizont, a víz, a tükröződés, a rétegződés mind benne van ebben a munkában.

– *A kiállításra a Magyar Művészeti Akadémia hároméves művészeti ösztöndíjprogramja során készült alkotásaiból hozott néhányat. Hogyan válogatott?*

– Három éve kezdtem el az MMA ösztöndíjprogramját, a különböző textilalapú anyagok szobrászati felhasználási lehetősé-

Gergely Réka Felvetés című kiállítása október 4-ig, keddtől péntekig 10.00–18.00, szombaton 10.00–14.00 óráig tekinthető meg a Hegyvidék Galériában. Cím: Királyhágó tér 10.

geinek vizsgálatát jelöltem meg a pályázat munkatervében. A változathoz az anyaghasználat is ad egyfajta egységet, továbbá azt is néztem, hogy a munkák hogyan kommunikálnak egymással.

– *A nagy méretű, Sakkos című alkotás anyaga festett, hegesztett acéllemez, lenfonál, selyemfonál. Mesélne erről?*

– A Sakkos egy bizánci liturgikus ruha megnevezése. A ruhaformára emlékeztető motívum több korábbi munkámban is

megtalálható: volt, amelyikben a japán kimonó konkrét formajegyei jelentek meg, volt, ahol egészen elvont formában látható. Már elkészült a forma, amikor véletlenül találkoztam ennek a miseruhának a formájával, amely szinte egy az egyben visszaköszön az általam megtervezett szoborban. Az is érdekes, hogy – mint említettem – engem a Kelet és Nyugat közötti kölcsönhatás érdekkel, és ebben Bizánc épp egy találkozási pont.

Szepesi Dóra

Tihany

Mindenem van, csillag, jó? Tedd le nyugodtan, és menj a dolgozdra, éljétek az életeteket. Mondjuk túró az nincs, azt esetleg... majd ha... de igazából nem kell, mindenem van, ami kell. Jó? Mindenem. Speciel túró tényleg kéne, csinálnék palacsintát, átvon az új szomszéd, már találkozta vele, nem annyira új, a túrókat szereti, elkotyogta, amikor átvitt, de őmiatta ne hozd túró, jó? Meggondoltam magam, kap mást, ne hozzál, ne hozzál, csináljátok a dolgokat. De ha hoztok, ötszáz grammot hozzatok, kétszer kétszázötveneset, nyúl be hátra, a polc mélyére, csillag; úgy töltik fel, hogy előre rakják, amik már majdnem lejártak – van, hogy már le is jártak –, meg még az a nagy okosság, hogy elhalványítják a lejárat dátumot. Jó, mi? Hogy ez ember ne is keresse rajta, ha elsőre nem látja; én azt mondom, elhalványuló tintával nyomják rá, de ha benyúlsz hátra, jó mélyre, azok ott nem jártak le... és félzsírosat, légy szíves, ha van, nem mindig van, nem baj, jó, ami van, csak hátulról legyen. Azért ötszáz gramm, hogy akkor csinálnék rendes adagot, hogy ha átvitték, tudjátok kapni. Egy füst alatt, ha már ott vagytok, felvágottat is hozzatok, jó? Dán szalámit, tíz dekát, az sok, de kell, újabban én azt eszem, és nem szívesen mennék le boltba, rettenetesen fáj a bokám, pihentetném... de nehogy most emiatt ide gyertek! A bokám miatt! Isten őrizz! Ide ne gyertek – emiatt! Lefekszem, felkelek, elvagyok. A hegyvidéki lejtős utcák, esküszöm, azok készítik ki, hogy ahogy jövök lefele, a lejtmenet, az a rosszabbik, mert amikor így megkapaszkodok a boka, és megy rá a terhelés, akkor szinte úgy belemélyed a beletapadásba a boka... ezt persze nem szó szerint értem, de érted. A lejtő készíti ki a bokámat, másnak meg a térdét, én bokás vagyok, nem térdes, ismerek térdest, még rosszabb, de nincs az a pénz, amiért elköltöznék innen. A levegő, csillag, a hegyvidéki levegő meg a sok-sok zöld. Az új szomszéd, különben már nem annyira új, úgy mondja a „zöld”-et, hogy „zöld”. Mi? Pedig pesti. Na de nem rabolom az időtöket, menjetek a dolgokra, én rendben vagyok, mindenem van. Tedd le, csillag, nyugodtan, tedd le, menjetek szépen, puszipok mindenkit. Egyébként meg ha mégis jönnél, vagy jönnének – nem tudom, hányan jöttök, rég láttam a gyerekeket –, hozd már fel a szemetesvödört. Jó, csillag? Lent maradt a földszinten, a postaládák mellett, egy dög undorító „szörös műanyag” vödör, látni fogod, tudod,

Hegyvidéki levegő

Maros András:

Mindenem van

amikor az a dörzsös tapintás... amikor műanyag szálka megy be a bőröd alá, ha megsimogatod – mondjuk miért simogatna bárki is egy műanyag szemetesvödört... jut eszembe erről, ha esetleg az egyik szemeteseket meguntátok, szívesen örökre fogadom, nektek kettő van, ha nem három, a padlásotokon van az a drapp, nem? Ha ezt elhoznátok, olyat is lehetne, hogy abba pakoljátok, amit vesztek nekem. A túró, a felvágottat, meg a szénsavas vizet, azt még nem mondtam, abból olyan két-három palackkal lenne jó, ne az enyhéből, a dűsből, hárommal legyen, kék kupakos, az a dús, a fekete már túl dús a refluxra. És ha nem felejtet el, csillag, ha esetleg eszedbe jut, de csak kölcsönbe, a vérnyomásmérőt, amit Ervin használ, az automatikus-pumpálás, mutatta egyszer, a háziorvosomnak is az van, csak egy hétre kérném, hogy lássam, van-e kilengésem, de csak ha Ervin tudja nélkülözni, tudniillik felirogatnám a méréseimet, biz'isten ingadozom, megnézném, tényleg-e. Megkértem a nyugdíjas orvosasszonyt itt, a házban, segítsen szerezni egy vérnyomásmérőt, vagy csak jöjjön le, vagy felmegyek én, mérjen már egy vérnyomást, de magáról tesz rám, inkább kifekszik a kertbe napozni! Októberben! Apopó, orvos, ha jöttök, figyeljétek oda a Városmajor utcában, a szívklubnál ott egy harmincas tábla, állítólag sokszor mérnek, többen mondták lakógyűlésen. Egyébként meg ha nem jöttök, tényleg ne gyertek. Nem kell, mindenem van. Villanykörtén kívül. Az nincs. Egyszerre égett ki három, összebeszéltek, de hát végül is

a tévé fényében ülök meg élek, sugároz az tisztességgel, minek a lámpa. Hohó, de, de, de, de, egy mindenképp kell, a kamrában égett ki az egyik, odáig nem visz el a tévé fénye, viszont, ha már úgyis hoztok, legyen mégis négy! Negyvenwattosból kettő, hatvanasból is kettő. Az négy, tartaléknak lesz a negyedik. De igazából ne hozz, csillag, mindenem megvan. A tévéről eleve le akarok szokni, annyi marhaság megy benne. Ha sötét van, sötét van, legyen. A levegő számít, nem a fény, és itt aztán van levegő dögivel, nem akármilyen, hegyvidéki, tiszta, és köröskörül minden zöld, komolyan mondom, gyógyítja a lelket a természetközelség, a bokám is meg fog gyógyulni tőle, az új szomszéd – egyébként már nem annyira új – a zöld miatt jött a tizenkettőbe, a „zöld” helyett azt mondja, hogy „züld”, pedig pesti. De tényleg nem akarom húzni a drága időtöket, menjetek már a dolgokra, tedd le, tedd le nyugodtan. Meséltem már, hogy elkezdtem apró szemű sötét használni? Leszoktam a durva tengeri sóról, azt vettem észre, hogy bántja az ínyemet, nem beszélek arról, hogy nem oldódik fel rendesen, hiába főzöm, de az ínyem miatt álltam le vele inkább. Hozzatok apró szemű sötét, jó? Csillag. De csak ha túró is hoztok, meg villanykörtét. Meg dán szalámit, ásványvizet, dúsat, három palackkal, plusz – ne haragudj meg most ezért, de – kérnék egy kis tejet is, ha lehet, ne a zsírszegényből, mert az fehér víz, iszik a téhén, átöblíti bent, visszaadja fehéren, kettőnyolcasat hozzatok, annak íze is van, és jobban habosodik a kávéhoz... ami, jut eszembe, kicsit fogyóban, és hát a bokámmal, szóval ki tudja, meddig leszek idekötve, kávé is hozzatok, ha nem gond, meg két citromot, mert az új szomszéd nem kávézik, majd teát kap a palacsinta mellé. És a szemetesvödört se felejtsetd el, csillag, jó? És hozzatok fel az enyémet is, ami ott áll szörösen a postaládáknál, de ki is dobhatjátok, ha megkapom a tiéteket... amibe tegyétek bele a vérnyomásmérőt, ha Ervin tényleg odaadja, szigorúan azt kölcsönbe! De tényleg csak akkor, ha ez a pár apróság nektek nem teher, tényleg csak akkor, mert tulajdonképpen mindenem van. Ötszáz gramm túró, jól hátulról, tíz deka szalámi, kék kupakos ásványvíz három palackkal, négy villanykörte, kettő hatvanas, kettő negyvenes, tej, kávé, citrom, szemetes töletek, szemetesfelhozatal vagy -kidobás, vérnyomásmérő. De csak ha erre jártok, és nem gond, jó? Mikor jöttök? Olyan estefelé?

„Iszonyú tempóra kapcsol, mintha versenyt futna valamivel”

Az idén lenne 55 éves Térey János író, költő. A svábhegyi közös séták, a nagy beszélgetések felidézésével Csaplár Vilmos író, forgatókönyvíró emlékezik hat éve elhunyt barátjára.

Olvasóként úgy érzem, Térey János és Csaplár Vilmos világlátását közös szellemi tér köti össze. Témáik, a sötét múlt, a kevésbé felhőtlen valóság sokban hasonlítanak. Térey temetésén pályatársa közös svábhegyi sétáikra emlékezve búcsúztatta „volt időutazó társát”. Beszélgetésünkben Térey János írói és magánemberi alakját idéztük fel.

SVÁBHEGYI SÉTÁK

Aki találkozott Téreyvel, talán a figyelmére, közvetlenségére emlékszik leginkább. Sok művésztársával ápolt rendszeres kapcsolatot – hiányolják is intenzitását, indulatait, meglátásait és azokat a műveket, amiket még megírhatott volna...

„Észrevétlenül elkezdődött közöttünk valamilyen kapcsolat.

A Zalai utca sarkán talán még most is megvan az a nyilvános hely, ahová először beszéltünk meg találkozt – eleveníti fel a kezdeteket Csaplár Vilmos. – Mindegyikünkről kiderült ez az, adtunk egymásnak a könyveinkből. Amikor a Béla király úton béreltek lakást Artemisszel (*Harmath Artemisz Térey János felesége volt – a szerk.*), már sokat beszélgettünk a Svábhegy múltjáról. Neki valahogy a helyek, a helyszínek – mint a világ megfogható részei – fontosak voltak.

aki – mert akkoriban nem lévén a hegyen utcanév, hogy eltaláljanak hozzá – készített egy csavart kéményt. A ház helyén társasház épült, de mellette elfért a régi épület egy darabja, a kéménnyel. „Mondtam, gyere, megnézzem, mert úgyse lesz sokáig, le fogják bontani” – meséli Csaplár Vilmos.

BEJÁRNI ÚJPESTET

Aztán a törzshelyeiket említi: a Fodor utcai Levendula a kert helyiséggel, a Leo a Béla király úton, és a Normafánál, a faházban lévő kocsmá, ez utóbbit időközben lebontották. A Béla király út és a Zugligeti út találkozásánál még évekig működött egy vaskályhás, olajos padlós kocsmá, vörös salakos, vascső asztalokkal berendezett kerthelyiséggel, de ez már nem volt meg a közös séták idején. Térey János később kinyomozta, hogy ez lehetett valamikor a „Vendéglő az Ezer Akóhoz” 19. századi fabódébüfé – fényképet is talált

helyszíneimet, a Tungsram strandot, a Duna-partot, Újpest belső részeit. A Tél utcában, a házunk helyén lakótelep lett; ebédeltünk a Megyeri csárdában. Rákospalotán is cirkáltunk, iszonyú tempóra kapcsol, mintha versenyt futna valamivel, hogy minél több métert megtegyen az ottani utcákon. Visszafele jövet a lezárt vasúti sorompó előtt várni kellett, és

„, mint a versenyló, toporgott, mikor mehet már tovább.”

Úgy tűnt, Téreynek szüksége van arra, hogy egy autentikus személy összekösse őt helyszínekkel, például Újpesttel is, de hogy mit írt volna ebből, azt nem tudhatjuk. A Svábhegy viszont kiteljesedett, először a 2015-ben megjelenő, A Legkisebb Jégkorszak című verses epikájában.

DERŰS TÁGASSÁG

„A könyv köszönetnyilvánításában a meteorológus után – akitől nyilván szakmai tanácsokat kapott – közvetlenül az én nevem volt felírva – mondja a barát. – Köszönetet mondott a svábhegyi sétáért.”

Felvetődött az is, mit jelent a séták során vele megtapasztalt „derűs tágasság”, amiről Csaplár a nekrológban ír (*lásd a lenti QR-kód mögött – a szerk.*). „Jó volt vele sétálni, nem zavart, keveset beszélt, szemlélődött, elmélyülten figyelt. Barátok is voltunk, és egy barátságnak nagyon jó, ha vannak ilyen összekötő terepei, témái” – fogalmaz.

Érdekes az is, hogy míg Csaplár Vilmosból a tárcáírórt hozta ki a helyszín, Térey nagyobb összefüggésekben kapcsolódott hozzá. „Ő egy olyan alkatú ember, író, költő volt, akinek a tárgyi környezet, a hely nagyon fontos. Tele van az életműve különböző helyekhez kapcsolódó írásokkal, a drámáiba is beszűrődtek a helyszínek. Neki szüksége volt arra, hogy az írásait helyekhez kösse, és azt akarta, hogy szerves köze legyen ahhoz, ahol él, a helyekhez, ahol jár; nagyon hamar és alaposan igyekezett pótolni a hiányokat. Erre neki emberként meg íróként is szüksége lehetett, hiszen bevette az írásaiba – vélekedik a pályatárs. – Persze kellő

Csaplár Vilmos: „Nem kellett volna a Jánosnak meghalni”

időben be is villantotta, amit tudott, de nem tolakodóan, nem úgy, hogy bizonyítson bármit, hanem megfelelő arányban, mint egy jó művész – volt érzéke az életben is a dramaturgiához. Barátok lettünk. Nem az volt a célunk, hogy egymás rovására valamilyen produkciót nyújtsunk, hanem hogy jól érezzük magunkat, és minél tartalmasabb legyen, amit együtt össze tudunk hozni.”

AZ UTOLSÓ E-MAIL

Térey János utolsó napjairól is beszélgettünk. Még örömmel posztolt a közösségi oldalán az érettségi találkozájáról, egy-két nap múlva pedig már a halálhírért olvastuk.

„Nekem írta élete legutolsó e-mailjét – emlékezik Csaplár. – Biatorbágyon, ahol most lakom, minden évben a születésnapom környékén összehívok egy kis társaságot. Úgy volt, hogy abban az évben is ez lesz, csak akkor én már beindítottam a svábhegyi lakáseladást, és megírtam neki, valószínűleg eltörlődik a találkozó. Erre válaszolt, hogy nem baj, szeptemberben, az ő születésnapján megtartjuk. Úgy tudom Artemisztől, hogy ez volt az utolsó e-mail, amit a halála előtt írt. Aztán mentünk a lakása elé, a Költő utcába virrasztani... Nem kellett volna a Jánosnak meghalni. Vele született szívrendellenessége volt. Utólag a túlélő morfondírozik, furdalja a lelkiismeret, mit miért nem vett észre, de az az igazság, hogy a sokéves barátságunk alatt egy szó nem volt arról, hogy neki bármilyen baja volna.”

A helyekhez való kapcsolódásra visszatérve Térey János leg-

utolsó regénye, a Káli holtak is szóba került. A könyvbemutatón még nem tudhatta, milyen izgalmas színdarab készül a műből a Katona József Színházban.

Hogyan kerülhetett a látóterébe a Káli-medence? Színházi fesztivál zsűritagjaként járta a vidéki színházakat, arrafelé is elvetődött, valószínűleg így szűrődött be történeteibe ez a hely, ahol a 70-es évek óta sok film forgott, talán Jancsó-filmből a legtöbb. Kedvelt lett, sok művész vásárolt ott házat. „Aztán, hogy milyen lépésekben lett olyan fontos számára, hogy egy egész könyvének fő motívuma legyen, ezt a Svábhegygel ellentétben nem tudnám feleleveníteni” – zárja gondolatait Csaplár Vilmos.

Térey János emlékezete tovább él.

Versei, verses regényei, prózái ma is sok spirituszt és szépséget hoznak életünkbe.

Hogy csak néhány közeli eseményt említsünk: az évfordulón Debrecenben, szülővárosában Térey Könyvünnepe rendeztek, a Nibelung-lakóparkot játssza a székesfehérvári Vörösmarty Színház, és megjelent a Szodomában kövérebb a fű című drámakötete.

Szepesi Dóra

Térey János azt akarta, hogy szerves köze legyen ahhoz, ahol él, a helyekhez, ahol jár

Csaplár Vilmosnak 1980-tól negyven éven át volt alkotói és életközege a Kikelet utca csendje, természetközelsége. Irodalmi összefüggésekre, kiállítás-megnyitókra „járt le” a városba; egy ilyen programon találkozott először Téreyvel, ezután többször összefutottak mindenfelé.

Térey költő volt, Csaplár prózaíró, elég nagy volt köztük a korkülönbség, de mindig tudtak beszélgetni.

Amikor már ott lakott, nemcsak beszélgettünk, elkezdtünk sétálni is.”

Téreyt érdekelte a vidék története, elkezdett utánaolvasni, kinyomozott helyszíneket; volt, hogy átvette a szót, ő is mesélt. Sétáik kiterjedésedtek, például a Csillagvölgyi úti egykori motelek felé, ahová a reformkortól jártak fel nyáron hűsölni az emberek. Romházakat is érintettek. Emlékezetes az a ház, amely egy színészé, Benza bácsié volt,

róla, valószínűleg az átalakítás előtről.

„Azt vettem észre, hogy a János egyre több dolgot tud, egyre több mindennek olvas utána – mondja Csaplár Vilmos. – Már ő hívott el például a Melinda útra, mert ott volt a náci helytartó székhelye.”

Később más városrészekbe is elzarándokoltak: „Élete utolsó éveiben kapacitált, járjuk be Újpestet; én tizennyolc éves koromig ott éltem. Megnéztük a régi

Átváltozni, mindennap újjászületni

Mindennap újjá kell születnünk – ehhez ad lendületet, reményt a művészet. Ez lehetne a polgármesteri hivatal földszintjén látható Maczkó Erzsébet-kiállítás mottója.

Ihletettség és elkötelezettség érződik Maczkó Erzsébet fotó- és képzőművész munkáin. A rajz, a művészettörténet, az építészet és a fényképezés világa gyerekkora óta kíséri a művészt, mindehhez a természet szeretete ad mély, belső inspirációt. A Galéria 12 Egyesület alkotója művészeti menedzserként, kurátorként, rendezvényszervezőként is tevékeny, tanulmányaiban a képzőművészet, az építészet és a bölcsészettudományok felől is közelítette a művészetet – emberközpontú látásmódja erre a sokszínű tudásra épül – fogalmazott az Ars Sacra Fesztiválhoz kapcsolódó, az önkormányzat épületében látható új kiállítás megnyitóján Kocsik Tekla alpolgármester.

Prokopp Mária művészettörténész azt emelte ki, hogy a kerületi alkotóművészek mindig új gondolatokkal, pozitív üzenetekkel jelennek meg egy-egy tárlaton. Maczkó Erzsébet képein kör, spirál és végtelen formák dominálnak, ezeknél tökéletesebb nem is kell – mondta, hozzátéve, hogy az ember kíváncsi a végtelenségre, az Isten teremtette örök életre, és vágyik rá.

A reményünk is végtelen – utalt a művészettörténész a letisztult formájú művek címekre: Jelenlét, Születés, Fény, Átváltozás. Naponta újjá kell születnünk, ezért is vannak itt a megnyitón ennyien, művészek, művészetbarátok, hogy töltsék meg.

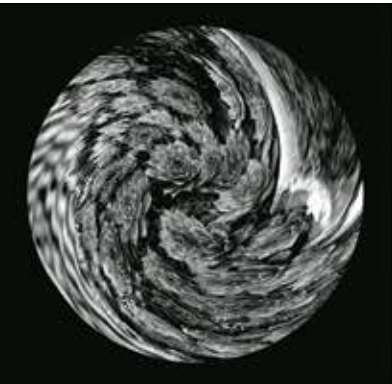
„A művészet csupa jóindulat, csupa szentség! – összegzett Prokopp Mária. – Át kell változni, mindennap újjá kell születni, ehhez ad a művészet életkedvet, lendületet, örömet.”

Sz. D.

■ Maczkó Erzsébet Remény című kiállítása október 17-ig tekinthető meg a polgármesteri hivatal (Böszörményi út 23–25.) nyitvatartási idejében.

Fény-spirál – Élet-út

Öröklét (Örökké élő kövirózsa)

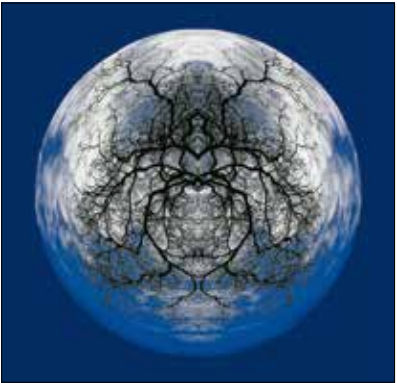
Átváltozás 3 (Jelenlét)

Fénykehely (Születés)

Maczkó Erzsébet fotó- és képzőművész

Káosz és rend

Egy múzeum, ahol a tárgyak járnak körbe

A Méréstörténeti Múzeum olyan, mint a mesebeli négyszögletű kerek erdő a Bojtorján együttes dalában: „nincs sehol, de létezik”. Manapság már nagyon különösnek számít, ha valami szinte nem lelhető fel a virtuális világban, ellenben a valóságban nagyon is jelen van – mégpedig a Németvölgyi út 37–39. szám alatt. Azért bizonytalanul megkérdeztük az utcáról a kerítésen át, hogy tényleg sikerült-e rátalálunk, de Horváthné Kóhalmi Erika, a Magyar Mérésügyi Egyesület 1874 elnöke – persze csak pár perccel később tudtuk meg, hogy ő az – kedvesen megnyugtatót minket: „Jó helyen járnak”.

Eredetileg óvodáskorú fiainkat is el akartuk hozni, ám szerencsére nem tettük. A gyerekek ugyan jól jártak volna, de a múzeum rosszul: az ezernyi kisebb-nagyobb tárgy közül mindenhez hozzányúltak volna.

Más kérdés, hogy itt egyébként hozzá is lehet nyúlni mindenhez a megfelelő életkorban, sőt, a muzeális kincsek érkeznek hozzánk, a tárlatvezetés során nem mi járunk körbe, hanem a tárgyak. Az egyetlen légtérben, hazánk egyik legkisebb múzeumában ez így van rendjén. Egyébként előzetes bejelentkezés alapján iskolás csoportokat is várnak, például azért, hogy méricskéljenek – ami bizonyosan leköti a fiatalokat.

„Apránként építkezünk – mondja a tárlatvezetés kezdetén az elnök asszony, Horváth Attila társalapító felesége. Az intézmény a Kulturális Örökség Napjai és a Múzeumok Éjszakája programjaiba is bekapcsolódott az elmúlt években.

– 1896-ban vásárolták meg ezt a telket, rezgésmentes, tiszta levegőjű helyet kerestek.

Szó sem volt még arról, hogy a 105-ös busz jár majd erre. Az épületet 1924-ben emelték, most épp a gondnoklakásban járunk.”

Mint megtudjuk, valaha nagyon pontos mérőeszközöket készítettek kézzel. A házban egy két emelet magas mérleg is etalonnak számított, és ennek az eszköznek köszönhető, hogy nem kellett költözni, hiszen egy ekkora mérleg elvitele azt jelentette volna, hogy öt évig nem lesz mérőképes. A többi épület közül az egyik a „sugáretalon”, vagyis a dózismérők hitelesítésére szolgál, egy másik pedig börtön volt.

A FÁRAÓK KARJA VOLT AZ ETALON

Hamarosan viszont, meg sem mozdulva, a hosszímértékek birodalmában találjuk magunkat. Például az ókori Egyiptomban, ahol a fáraók karja számított a mértéknek. A piramisépítéseknl is szükség volt rá, ugyanakkor a Nílus áradásának a magasságát is meg kellett adni. Később Európában a királyok lába vagy éppen tenyere vette át a hosszímérték szerepét, és így Franciaországban több ezer mértékegység létezett egyszerre. Napóleon mondta ki végre, hogy a királyok jöhetnek-mehetnek, de ennek állandónak kell lennie.

A többi közt a korabeli „taxik” viteldíjához is szükség volt a hosszúság mérésére, máshol pedig legalább ilyen fontos lett háborúk

idején a tengelytávolság. Kínai császárok rendeletbe is foglalták a tengelytávolság állandóságát, hogy jobban tudjanak haladni a seregek.

A méterrendszert százötven éve vezették be. Az etalont olasz öntőmester készítette, és egy párizsi széfbe került. A 20. század derekán Bay Zoltán javasolta, hogy pontosabban mérhető időegységre és a fénysebességre alapozzák a métert, így lett „a fény által a vákuumban a másodperc 1/299 792 458-ad része alatt megtett út hossza”.

HAJSZÁL HÚJÁN

Talán ennyiből is kiderül, hogy miközben a Méréstörténeti Múzeum akár kisiskoláskorúaknak is élvezetes hely, időnként TTK-s diplomával is fel kell kötni a gatyát. De anélkül is világos lesz, hogy Magyarország is őriz etalont, mégpedig a súlymértékek közül a tizenhatos számú kilogramm-etalt, aminek egy páncélszekrény lett az otthona.

Egy 37 milliméter magas és 37 milliméter átmérőjű platinadarabot kapunk kézbe, amelyen egyetlen karcolás „tíz a mínusz tizenhatodikon” nagyságrendű eltérést mutatott, vagyis egy hajszálnyit. Éppen ezért a magyar etalon „nyugdíjba vonult”, de nemzetközi szinten is komoly kihívást jelentett az állandóság elérése, a súlymérés etalonjai ugyanis hízni kezdtek.

„Eredetileg egy búzaszem volt a legkisebb súlymérték,

tizenkét búzaszem a következő” – folytatja Horváthné Kóhalmi Erika, majd az egyik sarokban Harsányi Dezső utazómérlegét csodáltatja meg velünk, ami valóban egy csoda, hiszen 114 éve kézzel alkották meg precízre. Olyan kiválóra sikerült, hogy kibírta a lovas kocsin szállítást is Bécsig, és ugyanolyan pontos maradt. Egy gramm-tól 250 kilóig képes mérni. Aztán egy fallal arrébb megtudjuk, hogy „a háztartási mérlegek dísz tárgyaknak is számítottak, a gyűjtők egy része kifejezetten rájuk szakosodott”.

Egészen más szint a hitelesítés, ami a mérésügy egyik fő feladata, de mint a tárlatvezetésen kiderül: „Mára lényegesen csökkent azoknak az eszközöknek a száma, amelyeket hitelesíteni kell.

A kutya sem kérdezi meg egy digitális lázmérő pontosságát,

míg régebben darabonként kellett hitelesítenünk.”

A sok-sok kisebb-nagyobb muzeális értékű tárgy közt ott van egy szép nagy véka 1862-ből, amellyel „terézve vagy csapponosan” lehetett mérni. A gabonaméréssel a szállítmányokat lehetett összehasonlítani a beárazáshoz.

Az egyik legkülönlegesebb eredetű darab pedig, ami szintén kézzel készült, egy ópiummérleg Thaiföldről. Egy vak fiú családjától származó ajándék, hálából kapta az intézmény, miután a fiatalember mindent kézbe vehetett, így a tárgyak „láthatóvá” váltak a számára is.

Arday Attila

Itt a szüret, folyik a bor, sül a lepény

A szőlő és a bor évezredek óta kíséri az emberiség történetét. Sokáig jelentős szőlőtermesztés folyt a Hegyvidéken is – a budai vörös messze földön híres volt. Bár az egykori szőlőültetvények helyét mára házak foglalták el, a szőlő és a szüret öröksége ma is velünk él. Ennek emlékére megújult gasztrorovatunk új szerzője, Kalas Györgyi egy csodás szőlős pite receptjét is elhozta erre a hétre.

Szeretünk mindent az ókori görögöknek és rómaiaknak tulajdonítani, de a szőlő és a bor története még náluk is jóval régebbre, az őskorba nyúlik vissza. Szőlőt már a Krisztus előtti 6. évezredben is termesztettek, bár tény, hogy Európában a rómaiak terjesztették el a borkészítés tudományát. Bármerre jártak, a katonai utak mentén mindenhol telepítettek egy kis szőlőt, így a Kárpát-medencébe is korán elért a tudományuk.

A helyi talaj és éghajlat különösen kedvez a gyümölcsnek, dacára annak, hogy hazánk képezi a szőlőtermesztő területek északi határát. Nem véletlen, hogy a tőlünk északabbra lévő országokra inkább a sörfogyasztás jellemző. Persze nálunk is népszerű ital a sör, de bortermelő régióink is sok van – szám szerint 22, köztük olyan világhírű területek is, mint Tokaj-Hegyalja. Mire tehát a honfoglaló magyarok megérkeztek a Kárpát-medencébe, a Dunántúlon már szőlőültetvények fogadták őket.

MÁR AZ ÓKORBAN IS HAMISÍTOTTÁK A BORT

A mai bortermő szőlő őseit nagyon régen, közel hétezer évvel ezelőtt vonták termesztés alá

a Kaukázuson túl, a mai Irán és Örményország területén. Több ezer év kellett hozzá, mire ebből a ligeti szőlőfajtából borszőlő lett, amely önálló faj rangjára emelkedett *Vitis vinifera* néven.

egyik legfontosabb gasztronómiai szereplővé lépett elő Európában. Ennek nem pusztán szakrális, hanem kifejezetten prózai volt az oka: sokáig nehezen lehetett tiszta ivóvízhez

A budai bor szerte Európában népszerű volt, külföldre is szállítottak belőle

Ebből a szőlőből már az ókori Mezopotámia területén is készítettek alkoholos italt, ezt pedig onnan tudjuk, hogy Hammurapi, Babilon város királya törvényeiben kitér a borhamisítók büntetésére. A borkészítés tudományát az egyiptomiak tökéletesítették, majd Dionüszosz és Bacché kultuszának köszönhetően a bor óriási népszerűsége tett szert.

A kereszténységben elfoglalt kitüntetett szerepének köszönhetően aztán hosszú ideig az

jutni, a kutak nagy része fertőzött volt, és sokkal biztonságosabbnak tűnt alkoholos italt inni. Míg a tiszta vizet sokszor venni kellett, a bor sokszor in-

BOR ÉS VÁROS

A budai borkészítés ez ideig, sajnos, nem éledt újra, pedig létezik jó példa a nagyvárosi borkészítésre is, ráadásul éppen a közelünkben. Bécs az egyetlen olyan főváros a világon, aminek a határain belül kiterjedt szőlőtermesztés és borkészítés folyik. Jelenleg a város hat kerületében mintegy 130 borászat működik. Ha hosszabb időt töltünk odakinn, érdemes elvillamosozni egy-egy ilyen kerületbe (például Grinzingbe), főleg ilyenkor, ősszel. Bécsben a szőlőtőkék között túrázni és borozgatni egészen különleges élmény.

FOTÓK:HEGYVIDÉKI HELYTÖRTÉNET/GYÖJTÉMÉNY

JÓKAI MÓR

A Svábhegy kétségkívül leghíresebb szőlősgazdája Jókai Mór volt, aki 1853-ban vette meg a hegy tetején lévő villáját. A vételi díjat jórészt az Egy magyar nábob című regényéért járó tiszteletdíjból fizette ki. Itt ekkor még nyoma sem volt szőlőnek, a környéket kőbányának használták. Jókai azonban szép kertet varázolt a villa köré, szőlőt termesztett, és bort is készített. Ezt a hagyományt szeretné újraéleszteni a Kadarka Kör, és az idén immár tizenkettedik alkalommal hívja szüreti rendezvényre a kerületi lakosokat: szeptember 26-án jön a Szüret a Svábhegyen!

gyen is rendelkezésre állt a pincében. Így aztán a középkori Európában az átlagos napi fogyasztás 2-3 litert tett ki. Reggelihez, ebédhez és vacsorához is bort fogyasztottak, sőt hígítva a gyerekeknek is azt adták.

A bor és a sör némi cukrot és kalóriát tartalmaz, ami fontosnak számított a középkor sokszor szűkös étkezési lehetőségei között. A bor ilyen mértékű fogyasztását csak a kávé és a tea megjelenése szorította vissza; a

forralás révén fertőtlenített víz szintén biztonságot jelentett. Számos kutató szerint Európa szinte új életre kelt, amikor a több száz éves bormámor után hirtelen mindenki kávézni kezdett.

KADARKA A SAS-HEGYEN

A XII. kerület domborzata, klímája és kellemes lejtői régóta alkalmasak szőlőtermesztésre. Mátyás király erősen támogatta egy Buda környéki borrégió

kialakítását, az ide telepített szőlőtőkéket sokszor maga hozatta Burgundiából. A mai Sas-hegyet például már Mátyás idejében is Nemes-hegynek hívták, leginkább azért, mert ott húzódtak a gazdag nemesek szőlőültetvényei, míg a szerényebb jövedelmű polgárság a szomszédos Polgárhegyre ültethette a szőlőt.

Szentendrétől Budafokig húzódtott a borvidék, a budai bor Európa-szerte népszerű volt, Bécsbe és Hollandiába is szállítottak belőle. Az itt élők zöme valamilyen formában kötődött a szőlőtermesztéshez. A borvidék legismertebb szőlőfajtája a kadarka volt, de a

vörösdinka, az oportó és a szilváni is népszerűnek számított.

A szőlő uralmának a 19. század végén a mindent kipusztító filoxérajárvány vetett véget – bár a budai bor hírneve már korábban hanyatlásnak indult. Az előkelő udvarokban inkább átértek a francia borokra. Az ültetvények megszűnése után a terület benépesült, majd 1930-ban létrejött a XII. kerület.

A járvány után többé nem kapott új erőre a szőlőtermesztés a Hegyvidéken. A volt dülőkön gyümölcsösöket, a Sas-hegyen főleg őszibarack-ültetvényeket telepítettek, majd ezeket is felváltották a lakóházak. Bár ez a folyamat a főváros robbanásszerű fejlődése miatt valószínűleg a járvány nélkül is megtörtént volna.

Kalas Györgyi

Toszkán szüreti pite a falvak mélyéről

Biztosan mindenkinek mesélt a nagymamája olyan történetet, hogy annak idején cukros kenyeret ettek uzsonnára, és bizony, nagyon örültek neki. Most én is egy cukros kenyér receptjét hoztam el, bár a sütemény hivatalos neve toszkán szüreti lepény. Még hivatalosabban *Schiacciata con l'uva*, így pedig már kifejezetten elegánsnak hangzik!

Régóta *focaccia*-mániás vagyok, és szeretek is *focacciát* sütni. Annak ellenére, hogy kifejezetten időigényes dolog, ugyanis igen-csak sokat kell hajtogatni, és nem árt jó sokáig, akár egy éjszakán át keleszteni.

Nemrég tudtam meg, hogy létezik egy kissé szegényesebb, falusiasabb változata, a *schiaacciata*, ami a toszkán falvak egyik jellegzetes lepénykenyere. Ebben jóval kevesebb az olívaolaj, és nem is kell olyan sokáig keleszteni, így az íze sem lesz annyira mély. Viszont remek kísérője más ételeknek, vagy éppen csodás szendvics is készíthető belőle.

Van ennek a lepénynek egy édes változata is, amit kifejezetten szüret idején készítenek a vörösborhoz használt piros szőlőből. A lepény Chianti vidékének tipikus szüreti étele, ezzel jutalmazták a szüretelő munkásokat a nap végén. Napközben pedig eltették hozzá a legszébb,

legédesebb szemeket. Arra a vidékre a *Canaiolo nero* a legjellemzőbb szőlőfajta, aminek vastag héja és sok magja van, ez kulcsfontosságú. Ropognia kell benne a sok magnak, miközben a sütit áthatja a kissé vörösboros aroma, ami az olívaolajjal és a rozmaringgal keveredve isteni ízvilágot ad.

A magyar fajták közül is érdemes tehát az apró szeműeket, vastag héjúakat választani, szerencsére van belőlük bőven. Ilyen például a kékoportó, a kékfrankos, a kadarka vagy az othello – jellegzetes és erős aromával. Bármilyen vonzónak tűnnek is a nagy szemű, mag nélküli fajták, ehhez a recepthez ezek nem valók, hiszen eláztatják a sütit, és a színe sem lesz olyan szép. A toszkán szüreti lepény nagyon különleges, de egyben tényleg egyszerű recept. Kezddőként is nyugodtan nekiállhatunk.

K. Gy.

Hozzávalók a tésztához:
400 g liszt
7 g szárított élesztő (1 zacskó)
1 kk só
4+2 evőkanál olívaolaj
2 dl langyos víz

Hozzávalók a töltelékhez:
500 g fekete szőlő (leszemezett súly)
80-100 g cukor (ízles szerint)
2 ág friss rozmarin
8-10 evőkanál olívaolaj

1 A hozzávalókat keverjük össze egy nagy tálban vagy a robotgép keverőtáljában. Elég nagyjából öt percig dagasztani, amíg a tészta összeáll. Ezután a tésztagombócot tegyük egy olajozott, nagy tálba, forgassuk át a tésztát, hogy mindenhol érje az olaj, majd meleg helyen keljen 1,5-2 órát.

2 A szőlőt mossuk meg, és magozzuk le. A rozmarinról tépkedjük le a leveleket, és egy kicsit aprítsuk fel.

3 Ha megkelt a tészta, szedjük kétfelé. Egy közepes méretű tepsi aljára tegyünk 2 evőkanál olívaolajat, és kenőttal egyenletesen kenjük el. Mehet rá a tészta! Ez lágy tészta, nem szükséges sodrófával nyújtani, bőven elég, ha a tepsiben méretre nyújtogatjuk, igazítjuk az ujjainkkal.

4 Mehet rá a szőlő fele, majd locsoljuk meg 4 evőkanál olívaolajjal, és szórjuk rá a cukor felét és egy kis rozmarinot.

A SZERZŐ FELVÉTELE

5 Mehet rá a tészta másik fele! Ezt már nem tudjuk a tepsiben kinyújtani, így érdemes egy deszkán nagyjából formára nyújtani, majd betakarni vele a szőlőréteget.

6 Erre a tésztára is jöhet a szőlő, 4 evőkanál olívaolaj, a cukor másik fele és a többi rozmarin. Ne sajnáljuk se a szőlőt, se az olajat, ettől lesz igazán szaftos!

7 Kapcsoljuk be a sütőt, és melegítsük elő 180 fokra. Amíg a süttö melegszik, még egy kicsit keljen a lepény. Ezután nagyjából 50 perc alatt süssük aranybarnára. Úgy jó, ha ropogós a széle, belül pedig nagyon szaftos. A lepényben a mag is ropogósra, könnyen haraphatóra sül, és egy kis fanyar aromát ad a sütinek.

RETRÓPTLÓ

Amikor Ankara leigázta Hollywoodot

A török filmművészet legbestiálisabb remake-jei

A hollywoodi blockbusterek különös kegyetlenséggel történő lemásolásának megannyi országban volt/van óriási hagyománya: Olaszország, India, Ghána mellett Törökország is vezető szerepet töltött be a sikerfilmek retardált klónjainak legyártásában és a nézői intelligenciahányados tudatos redukálásában. Következzék öt produkció, ami újraértelmezte a „törökvész” kifejezés jelentését!

SEYTAN (1974)

1973-ban jogosnak hatott az a vélekedés, hogy Az ördögűző-nél nyomasztóbb és felkavaróbb művet képtelenség celluloidra vinni. És bár muszlim országban a „fogd meg a söröml!” nem éppen bevált fordulat, Metin Erksan török rendező e felkiáltást követően vágott bele a Seytan forgatásába. Törékvését bizonyos értelemben siker koronázta: saját gyár-

szotyolát csipegetett a Keleti pályaudvaron meghúzódnó Beygir Gücü büfé előtt. A direktor nagy műgonddal gyomlálta ki a salangot az eredeti 131 perces alkotásból, hogy aztán tömény, 100 perces dózisban adagolja nekünk a költséghatékony tébolyt.

Az úgynevezett cselekmény szerint a neves színésznő lánya egyik napról a másikra tbc-s portásbácsi-organumon kezd kom-

Megszállott légorgonázás az ősz orrszőrű kecske vezényletére

tású mutációja hasonló hatást gyakorolt ránk, mint egy tál döner kebab, amely pár órával korábban még Tubi fedőnéven

munikálni, arcán pedig hasonló foltok jelennek meg, mintha csak beletüsszentett volna a finomfőzelékbe. A kikerkezett ezo-

terikus szakértő szerint a maszkmester Mekk Mester-i munkája annak tudható be, hogy a kis Gül testét egy leszázalékolt Pazuzu használja kollégiumi szobának, és egy komplett Szulejmán-évad levetítésével sem lehet távozásra bírni. Így hát kezdetét veszi a démonűző bohózat, melynek során a szenteltvíz és a Biblia használata teológiai hibaponttal jár.

DÜNYANI KURTARAN ADAM (1982)

A Star Wars megannyi paródiafilmnek szolgáltatót több mint hálás alapanyagot. És most legkevésbé sem az Űrgolyókra gondolunk, sokkal inkább olyan audiovizuális diszkóbaesetekre, mint a Redwing – Menekülés a fekete droidok elől, az 1978-as Starcrash (David Hasselhoff főszereplésével) vagy a Szív TV-n futó Power kapitány és a jövő katonái sorozat.

A nagybetűs Csillagrombolót azonban Törökország vetette be Dünyani Kurtaran Adam fedőnéven, azzal az aligha titkolt szándékkal, hogy az utolsó agysejtig felperzselle a nézők szürkeállományát. Ennek érdekében a készítőktől sem riadtak vissza, hogy a török Han Solót a lábára rögzített sziklamakettekkel késztesse Rocky-féle edzőmontázsra, mindezt az Indiana Jones (!) főcímmzenéjére. A pszichoroller azonban csak akkor kapcsol igazán fénysebességre, amikor a Cantina-jelenet dadaista interpretációjában mohácsi busók kezdik vegzálni főhősünket.

BADI (1984)

Drew Barrymore gyerekszínészi pályafutása némileg más utat írt le, mint a Kölyökidő szereplőinek tévés karrierje. Utóbbiak közül ugyanis senkiről nem tudunk, aki rendszeresen rájárt volna a szülők bárszékére, és a Göggös Gúnár Gedeon borítójáról pattintotta volna fel a koincaincsikokat.

„Ez az én háborúm az agysejtek ellen!”

Ám a színésznő még így is mázlistának mondhatja magát, hogy nem az E.T. török változatában csapta meg a hírnév szele. Ez esetben ugyanis egy hombárfejű, karókező, fröccsöntött mutánssal kényszerült volna barátságot kötni, akihez hasonló lények legfeljebb Pataky Attila fantazmagóriájában láttak napvilágot.

Ugyanakkor nem a főhős külleme az egyetlen tényező, ami azt igazolja, hogy a stáb büféjében némi csattanó maszlag is került a baklavaszirupba. Zafer Par műve ugyanis egy kvázi vígjáték, amelyben a Benny Hill Show-t idéző felgyorsított bur-

leszkjelenetek szolgáltatók a komikusnak szánt elemeket – mintegy arra kényszerítve E.T.-t, hogy az ombudsman számát tárcsázza az ominózus telefonon.

KARA SIMSEK (1985)

Mint azt számos példa bizonyítja, a ringben elszenvedett fejsérülések olykor nem múlnak el nyomtalanul. Muhammad

miközben halántékig tépi fel az őket vegzáló gonosz konkurencia orrnylását.

Ennek köszönhetően pedig nem kerülheti el sorsát: a Kacki-ás Bajszú Ripacsok Ökölvívó Szövetsége felfedezi tehetségét, és – a jogdíjproblémákat nyugati szemfényvesztésnek minősítve – értelmezhetetlen edzőmontázsokat végeztet vele az Eye of the Tigerre. (Végezetül fontosnak tartjuk megjegyezni – ha netán kérdeznék egy szélütött kvízműsorban –, hogy a Knight Rider ugyancsak Kara Simsek, azaz Fekete villám címen futott török nyelvterületen.)

KORKUSUZ (1986)

Török égre török Stallonét! – harsant a jelmondat, a falafel-Rambo főszerepét pedig ugyanaz a Serdar Kebapcilar kapta meg, aki előzőleg Rockyt játszotta el drámai hiteltelenséggel. Az alkotók ezúttal is ódzkodtak az eredeti franchise szolgálai lemásolásától, ugyanakkor előbb rajzolniánk Erdogannak cicabajuszt egy ankarai propagandaplakáton, mint hogy összefoglaljuk a Korkusuz cselekményét.

Annál is inkább, mert a sztori középpontjában a címszereplő rakétavetője áll, amely kétméteres röppályájával örökre beírta magát a filmtörténet legidiotább fegyverei közé. És akkor még nem is szóltunk a ravasz meghúzását követő hanghatásról, amit jó eséllyel a speciális mentők rögzítettek egy demizsonba szorult aranyhörcsög kimentésekor.

Kirsch J. András

BIG THIEF: DOUBLE INFINITY

Hány olyan zenekart tudunk felsorolni, amiben férj és feleség együtt zenél? Arcade Fire, Tom Tom Club, New Order, Yo La Tengo, Low, Everything But The Girl. Na jó, de hány olyat, amelyik a válás után is közösen folytatta? A Sonic Youth például azonnal feloszlott. Az ABBA, de csak nagyon rövid ideig, miután mindkét pár elvált. A Fleetwood Mac, ahol a két McVie barát tudott maradni. A White Stripes, amiben még a befutás előtt elvált egymástól a duó két tagja. És ilyen a Big Thief is, napjaink egyik legismertebb, legnépszerűbb indie gitárzenekara, amelyben Adrianne Lenker gitáros-énekesnő és Buck Meek gitáros-énekes a zenekar megalakulása előtt jött össze (van egy duólemezüik is ebből az időből), a zenekar első turnéján házasodtak össze 2015-ben, majd a második album, a 2017-es *Capacity* nagy sikere után váltak el, de

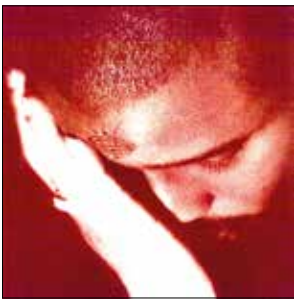

rajongók körében, és nincs ez másként az őszel együtt megérkező *Double Infinity* című hatodik LP-vel sem. Főleg azért, mert ez az első lemez, amely a basszusgitáros kiválása után, trióban készült – a konfliktus minden bizonnyal nagyon is aktuális volt: az izraeli–palesztin háború megítélése. És máris benne vagyunk. A Big Thief azért is korszakos zenekar, mert az emlékezetes, érzelmekkel teli dalaik mellett a szövegek terén, a korszallemmel párhuzamosan, nagyon is őszinték, olyan intim rétegeket fednek fel, amiket kevesen a popzenében. A queer Lenker és egykori férje, Meek egyaránt aktív és sikeres szólóban is (Lenker úgy

is az élmzőnyhöz tartozik), együtt pedig tényleg gyullad, lobban a kreatív szikrájuk. Még ha ez a lemez érezhetően egy új kezdet is a trió számára, s az útkeresés minden pozitív és negatív aspektusa hatott rájuk. A híres ambientlegenda, Laaraji egész lemezt átszövő citerajátéka például biztosan jó irányt jelöl. (2025, 4AD)

NOURISHED BY TIME: THE PASSIONATE ONES

Kell-e még mondani? A 21. század zenéje a zsánerek felettiség, a mindent mindennel összemósó attitűd, a műfajok összeolvasztása. A 2010-es években már ez volt a trend, a 2020-as években pedig jószerevével a főcsapás, és aligha kérdés, a jövőben tényleg nem lehet majd megmondani, hogy az adott zene r&b, pop, hiphop vagy rock. És nem is kell, semmiféle igény nem lesz rá. Ennek a zsánerkeresztezésnek az egyik aktuális ünnepe Marcus Elliot Brown, ismertebb nevén Nourished By Time. Oké, ez még nem egy ismert név, de a 2023-as, *Erotic Probiotic 2* című első lemezét annyira ajnározta mindenki, hogy aktuális albuma már Adele és a Radiohead kiadójánál jelent meg. Ahogy a címe sugallja, szenvedélyes lemez, de 21. századi módon: személyesen, a kései kapitalizmus mindennapi egzisztenciális nyomásától sújtva. És persze tükrözi Brown zenei fejlődését. Szülei 90-es évekbeli hiphop-, jazz-, r&b-lemezei hatottak rá, Slash-t és Jimi Hendrixet hallva kezdett gitározni, trombitált a középiskolai jazz-zenekarában, a zeneiskolában pedig hagyták, hogy fura dolgokat mixeljen össze. Nos, alternatív r&b, szintipop, indie elektronika, dreampop, alternatív rock, klubzene, posztpunk, hiphop, a 90-es évek elején népszerű, eleve zsánerkeresztező new jack swing nála úgy szól egyszerre, hogy tényleg folyamatosan változik, mit érez az ember hangszúlyosabbnak, csak hogy fél perc múlva valami teljesen más kússzon a fülébe. És a végeredmény mégsem egy hallgathatatlan katyvasz, hanem érzelmekkel teli, izgalmas zene. Izé, 21. századi. (2025, XL Recordings)

Milyen virág ez? Megmondja a telefon!

Rohanó világban élünk, ingerek, információk bombáznak minket mindenhol. Hajlamosak vagyunk környezetünkre jellegtelen háttérként, papírmásé díszletként tekinteni. Sokszor nem figyelünk se egymásra, se a pazar épületekre, se a minket körülvevő növényekre.

Lassan már ott tartunk, hogy csodaszámba megy, ha valaki a tölgyn, a tulipánon és a rózsán kívül felismer még valamit. Nincs ez így jól, hiszen a flóra rengeteg szépséget, érdekességet és titkot tartogat.

Ám könnyen változtathatunk ezen. Ott van például a kertészeti egyetem (mai nevén: MATE), ahol néhány év alatt bárki mesterré képezheti magát e téren. Ha pedig nincs lehetőség erre, vagy nem akarunk éveket várni, akkor sem kell elkeseredni, hiszen az okostelefon ebben is segít!

A KEZELÉSE POFONEGYSZERŰ

Az ingyenesen, bárki által letölthető PlantNet alkalmazást ugyanis pontosan erre találták ki. Elég csak elindítani, rábökní az „Azonosítás” felíratra, a kamerával becélozni a növényt, és egyetlen érintéssel kattintani: a szoftver a fotó alapján nagy biztonsággal képes megmondani a nevet. Emellett még több képet mutat róla, hogy biztosak legyünk a dolgunkban.

A digitális azonosításnak még nincs vége, hiszen ezt követően, ha kíváncsiak vagyunk, számos egyéb információhoz juthatunk. Arról, hogy a növény merrefelé terjedt el a világon, mire szokták használni, veszélyes-e, és ha igen, akkor emberre vagy állatra. További linkeket is kapunk a szakmai oldalak részletes leírásaihoz, ha tehát valaki szeretné, még több érdekességet megtudhat bármelyikről.

Az alkalmazás akár a leggyengébb telefonon is gond nélkül fut, nem kell hozzá drága erőmű. Talán ennél is fontosabb, hogy a kezelése pofonegyszerű. Magyar nyelven is kommunikál, eltérően a legtöbb hasonló applikációtól. Pillanatok alatt bele lehet jönni a használatába. Az eligazodást érthető piktogramok is segítik, ami nagy segítséget jelenthet azoknak, akiknek már nem olyan jó a látása.

Izgalmas, hogy minden egyes növényhez saját megjegyzéseket tehetünk. Beírhatjuk mellé, hogy melyik környéken fordul elő, mikor a legszebb, mikor lehet vele találkozni. A PlantNet kiváló

szoftver, amely tökéletes példája annak, hogy milyen hasznos is lehet egy okostelefon, ha speciális területen szeretnénk bővíteni a tudásunkat.

A KÜTYÜK ÉS A VALÓSÁG

A szoftver közösségi funkciókkal is rendelkezik. A felhasználók közösen ügyködhetnek a pontosabb tételében, értékelhetik a képeket, kiegészíthetik együtt a különféle adatokat. Bátran ajánljuk kicsiknek és nagyoknak egyaránt. Nagyon jól jöhet akkor is, ha a szülő vagy a nagyszülő sétálni megy a gyerekekkel, hiszen a segítségével együtt fedezhetik fel a környéket, és közös programnak sem utolsó, ha elmennek virágokat nézegetni.

A PlantNet remek lehetőség arra, hogy az egyre népszerűbb digitális technológiákat és kütyüket összekössük a valósággal. Akár abban is szerepet játszhat, hogy valaki a természet, a természetjárás felé forduljon.

Szalai Péter

B/

SZOLGÁLTATÁS

ASZTALOSMUNKÁK/
KÁRPITOSMUNKÁK

IKEA TÍPUSÚ könyvszekrények, konyhabútorok, beépített szekrények, irodabútorok méretre gyártása legolcsóbban. Például könyvszekrény: 228x80x28 cm, 18 800 Ft. Igényes munka, rövid határidő. 06-30/368-1354.

ELTARTÁS, GONDOZÁS, ÉLETJÁRADÉK

APRÓHIRDETÉS

Guru

www.AprohirdetesGuru.hu

ÉLETJÁRADÉKOT FIZETNE leinformálható ügyvéd/pedagógus házaspár ingatlan örökléséért. Telefonszám: 06-70/252-4897.

KIEGÉSZÍTENÉ NYUGDÍJÁT? Nagyobb készpénzre van szüksége? Kössön életjáradéki szerződést ápolással és akár otlikással. 06-20/553-5474.

INGYENES ÉTKEZTETÉS nyugdíjasoknak! Alapítványi alapú. Jelentkezni: 06-30/242-3669, jobbkézekben@gmail.com

IDŐSGONDOZÁS, házi segítségnyújtás, társas támogatás, takarítás, bevásárlás, étkeztetés, teljes ellátás biztosítása. 06-20/932-0983.

ENDRE VAGYOK. Megbízható, leinformálható, középkorú. Vállalom idősök napi ügyintézését. Ott segíték, ahol tudok. Hívjon bizalommal. Tel.: 06-70/367-9572.

PÁLYAKEZDŐ, fiatal orvos örökösödési szerződést kötne idős személlyel. Kérem, hívjon hétköznap du.-ként 17.30-tól. Tel.: 06-30/501-3121.

HIVATALOS IDŐSGONDOZÓI szakképzettséggel rendelkező, 50 éves nő eltartási szerződést kötne olyan idős személlyel, akinek szüksége van a segítségre, a nyugodt évekre: 06-70/381-6345.

FOLYAMATOS HAVI életjáradék akár egyösszegű kifizetésben is. Teljes körű idősellátás, 06-20/580-4700.

IDŐSGONDOZÁS, házi segítségnyújtás, társas támogatás, takarítás, bevásárlás, étkeztetés, teljes ellátás biztosítása. 06-20/932-0983.

KERT, FAKIVÁGÁS

KERTÉPÍTÉS, -RENDEZÉS, öntözőrendszer-telepítés, fakivágás, gallyazás, metszés, permetezés, lombgyújtás, termőföldszállítás, számlával. Szócsi Dénes, 06-30/784-6452.

KERTÉPÍTÉS, öreg kertek ifítása, metszés, permetezés, fűnyírás, fakivágás, szállítás, bokrok, sövények vágása. Egyéb kertészeti munkákat vállalkoz. Szilágyi Csaba, 06-20/970-7506.

APRÓHIRDETÉS

Guru

www.AprohirdetesGuru.hu

KERTÉSZET, fűnyírás, földmunka, veszélyes ágak eltávolítása, karbantartás, 06-20/612-3619.

FESTÉST, MÁZOLÁST, SZIGETELÉST, burkolást és térkő lerakását vállaljuk. Akár azonnali kezdéssel! Hívjon bizalommal, 06-30/638-4810.

KONTÉNERES SITTSZÁLLÍTÁS, sóder, homok, murva, zöldhulladék, termőföld. Tel.: 06-20/464-6233.

LAKÁSFELÚJÍTÁS, SZOBAFESTÉS, tapétázás, parkettázás, csempézés, vízszelzés, villanyszerelés, kőművesmunkákat és kisebb munkákat is vállalok, garanciával. Halász Tibor. Tel.: 06-1/202-2505, 06-30/251-3800.

APRÓHIRDETÉS

Guru

www.AprohirdetesGuru.hu

KŐMŰVESMUNKÁK, KERÍTÉSEK, járdák, vízóraaknak készítése, javítása, utólagos falszigetelés, burkolatjavítás, térkövezés. 06-30/341-3423, Kara László.

II. KERÜLETI LAKOS professzionális gépekkel vállal térkő-, terasz- és ablaktisztítást 10 m magasságig, továbbá szőnyeg- és kárpittisztítást. Tel.: 06-30/309-8639.

VÍZSZERELÉS! Villanybojlerek vízkötelenítése, csapok, szifonok, vécé-tartályok, cseréje, javítása. Anyagbeszerzéssel. Tel.: 06-30/655-8074.

VÍZSZERELÉS! Csapok, szifonok, vécé-tartályok javítása, cseréje, mosó-, mosogatógépek bekötése. Ingyenes kiszállással. Anyagbeszerzéssel. Tel.: 06-30/447-3603.

TÁRSASHÁZAK

TÁRSASHÁZAK/LAKÁSSZÖVETKEZETEK könyvelését, bevallások, beszámoló elkészítését vállaljuk 1000 Ft/hó/albetét díjtól. Érdeklődés csak K-SZ-CS-ön: 06-1/605-5000 vagy petpek.hu.

TÁRSASHÁZI LÉPCSŐHÁZAK takarítását, télen hólapátolását vállaljuk 25 000 Ft/hó díjtól. Érdeklődés csak K-SZ-CS-ön: 06-1/605-5000 vagy petpek.hu.

KÉSZPÉNZÉRT VÁSÁROLNÉK tulajdonjogot, tulajdonrészt, hányadot, terhelten is. Életjáradéki szerződést könnék az Ön által választott ügyvéddel. Markó István, 06-70/428-7664.

VENNÉK NAPFÉNYES, erkélyes vagy teraszos ingatlant, kocsibeállólóval vagy garázzsal, 80 nm-nél nagyobb, a kerületben. Tel.: 06-70/633-3373.

APRÓHIRDETÉS

Guru

www.AprohirdetesGuru.hu

GÉPKOCSIBEÁLLÓ XII., Thomán István utcában szeptembertől kiadó havi 20 000 forintért. Érdeklődni: 06-20/592-2509.

INGATLANBEFEKTETÉSHÉZ keresek tőketársat. 06-30/137-4127.

OKTATÁS

MATEMATIKÁBÓL, ANGOLBÓL vizsgafelkészítés egyénileg: 06-30/074-1572.

TAPASZTALT PEDAGÓGUS vállalja általános iskolások matematikatanítását, illetve a szövegértés fejlesztését lakásán, a Budakeszi úton, vagy online. 06-20/571-7554.

APRÓHIRDETÉS

Guru

www.AprohirdetesGuru.hu

MAGÁNTANÁRT KERESSEL? Tanítanál? Országos magántanár-adatbázis: www.tutimagantanar.hu. Tel.: 06-70/251-0077.

EGÉSZSÉG/SZÉPSÉG

LÉZERTERÁPIA, REUMATOLÓGIA, akupunktúra, gerincferdülés, csonttrikulás, csípő- és térdkopás kezelése, fejfájásellátás, lumbágóügyelet, porckorongsérv ellátása. teleddoktor.hu, lumbagougyelet.hu, srgossegireuma.hu, 06-1/368-6349, 06-20/968-6886.

Lapunk webcíme:
hegyvidekujsag.hu

IDŐSEBBEK TORNÁJA! Az ELTE TÖK (volt Tanítóképző Főiskola) Sportklubja életkorhoz igazított mozgásanyaggal, heti kétszeri találkozással, tanfolyamot hirdet. A rendszeres torna fittebbé, frissebbé teszi mindennapjainkat! Jelentkezni lehet: hétfőn vagy csütörtökön a Mackós iskola tornatermében (1126 Bp., Németszőlgyi út 42-46.) 18 órákor.

RÉGISÉG

ALMÁSI KATALIN VÁSÁROL legmagasabb áron bútorokat, porcelánokat, festményeket, órákat, dísz tárgyakat, kristályt, könyveket, lemezeket, bizsukat, ezüstöt, arany ékszereket, kintüntetést, régi pénzt, teljes hagyatékot, értékbecsléssel, díjtalan kiszállással! Tel.: 06-30/308-9148.

KELETI SZŐNYEG- ÉS MŰTÁRGYBECSÚS vásárol régi keleti szőnyegeket és műtárgyakat, sérült állapotban is. Készpénzfizetéssel. Kiszállás díjtalan. Tel.: 06-30/456-3938.

MEGNYITOTTUK ÜZLETÜNKET! Vásárolunk: bundákat, ruhane-műket, festményeket, porcelánokat, órákat, arany-ezüst ékszereket. Teljes körű hagyatékfelszámolás. II. kerület, Török utca 4. 06-20/231-0572, 06-20/324-6562.

APRÓHIRDETÉS

Guru

www.AprohirdetesGuru.hu

NAPI LEGMAGASABB ÁRON vásárlók! Arany ékszereket, -érméket, -fogat. Házhoz megyek, díjtalan kiszállással. 06-70/392-4354.

BÉLYEGET, PAPÍR-, FÉMPÉNZEKET, festményeket, egyéb régiséget vásárlunk, árverésre átveszünk. VI., Andrassy út 16. Tel.: 06-1/317-4757, H: 12-17, K-Sz: 10-17, Cs: 10-19.

NERC-, RÓKA-, MINDENFAJTA szőrmebundát vásárlók, teljes ruhane-mű-hagyatékot, kiegészítőket, ékszereket, könyveket és dísz tárgyakat, régiségeket. 06-20/229-0986.

KÉRI GALÉRIA vásárol ékszereket, karórákat, Zsolnayt, herendit, bútorokat, festményeket, régi katonai eszközöket, érméket, kintüntetéseket, hagyatékot stb. II. ker., Filler u. 1. 06-70/620-3636, H-P 10-17 óráig.

BUNDAFELVÁSÁRLÁS arannyal, azonnal készpénzfizetéssel. 100 000 Ft-tól 2,5 millió Ft-ig. 06-20/990-9150.

KÖNYV

APRÓHIRDETÉS

Guru

www.AprohirdetesGuru.hu

KÖNYVEKET, MŰTÁRGYAKAT, festményeket Vértesi Antikvárium vásárol. Díjtalan kiszállással, www.vertesiantikvarium.hu, 06-20/425-6437.

EGYÉB

VÁSÁROLNÉK RÉGI, szocialista motorkerékpárokat: MZ, Pannónia, Jawa, Simson, ezekhez alkatrészeket, leírásokat, prospektusokat, plakátokat. Csepel BMX kerékpárokat, alkatrészeket, leírásokat, plakátokat. 06-30/950-9383, csomerbau@gmail.com

GURULÓS IRODAI szék, kiállítási prospektustartó állvány, hajtogatógép eladó. Tel.: 06-30/921-0823.

FELÚJÍTOTT neobarokk bútorok eladók, 06-30/921-0823.

APRÓHIRDETÉS

Guru

www.AprohirdetesGuru.hu

TEHERAUTÓ-BÉRLÉS, 06-20/213-0693.

Dr. Orto

Segítünk továbblépni

Diabéteszes cipőellátás

Vény nélkül!

Budapest II. Kis Rókus utca 3

KÖNNYŰ MEGKÖZELÍTÉS, KÉNYELMES PARKOLÁS!

Nyitvatartás:

Hétfő-csütörtök: 10:00-17:00

Péntek: 10:00-15:00

drorto.hu

+36 1 239 2380

TÁRSASHÁZI KÖZÖS képviselő. 06-70/338-6723, www.kozoskepviselo.hu

TÁRSASHÁZAK KÖZÖS képviselő vállalom. 06-30/394-3411, andrea.szivos@gmail.com

TAKARÍTÁS

APRÓHIRDETÉS

Guru

www.AprohirdetesGuru.hu

LAKÁSOK, HÁZAK, irodák takarítása alkalmi vagy rendszeres jelleggel. Baló Roxána, 06-30/090-5448.

VÍZ, GÁZ, VILLANY, FŰTÉS

KÖRNYÉKEN ÉLŐ villanyszerelő rövid határidővel, korrekt áron vállalja elektromos hálózatok felújítását, kiépítését, háztartási gépek bekötését, lámpák, kapcsolók, konnektorok felszerelését, biztosítéktáblák korszerűsítését. Tel.: 06-20/423-9923.

APRÓHIRDETÉS

Guru

www.AprohirdetesGuru.hu

VILLANYSZERELÉS AZONNAL! Hibaelhárítástól a teljes felújításig. Petrás József villanyszerelő mester. ELMŰ-ügyintézés. Tel.: 06-1/246-9021, 06-20/934-4664.

GÁZKÉSZÜLÉK-SZERELÉS! Gázkonvektorok, FÉG készülékek, gáztűzhelyek, gázkazánok karbantartása, javítása, beüzemelése. 06-30/443-2031.

LAKÁS/INGATLAN/ BÉRLÉSEN

„BUDAVÁR '89” Ingatlanközvetítő Magániroda! 06-1/201-7719, Zwillinger.

BAKOSLAK INGATLAN készpénzes ügyfelei részére keres eladó ingatlanokat azonnali fizetéssel. Tel.: 06-1/326-0618, 06-20/974-0571.

BAKOSLAK INGATLAN KERES hosszútávra kiadó igényes házát, ikerházat, sorházat és lakásokat külföldi és magyar ügyfelei és családjaik részére. Tel.: 06-1/326-0618, 06-20/974-0571.

XII., UGOCSA U. 8/A társasházban 25 nm alapterületű, egy szoba, konyha, fürdő, WC, földszinti lakás bérbe vehető havi 140 000 Ft bérleti díj + rezsi áron. Érd.: 06-30/941-4957.

ŐSZI GARÁZSVÁSÁR A XII. KERÜLETBEN!

Időpontok:

OKTÓBER 26. (ESŐNAP: NOVEMBER 2.)
Jelentkezés: szeptember 22. és október 17. között.

NOVEMBER 23. (ESŐNAP: NOVEMBER 30.)
Jelentkezés: október 27. és november 14. között.

VÁLTOZÁS A JELENTKEZÉSBEN!
A jelentkezések számát nem limitáljuk. A 70 résztvevőt sorsolással választjuk ki az összes jelentkező közül. A sorsolás a jelentkezés lezárultát követően történik meg, melyről a kiválasztott árusokat külön üzenetben értesíteni fogunk. Az őszi szezonban a 3 esemény közül 1 árus kizárólag 1 eseményen vehet részt.

Jelentkezni az eugyintezes.hegyvidek.hu weboldalon regisztrációt követően lehet.

Részletes információ:
garazsvasar.hegyvidek.hu

Legyél Te is környezettudatos,
HASZNOSÍTS ÚJRA!

@hegyvidekipakolo • www.hegyvidek.hu • www.facebook.com/Hegyvidek

HEGYVIDÉKI ÖNKORMÁNYZAT

JOKAI KLUB

1121 Budapest, Horvós út 6
jokaiklub.hu

TERMÉNYÜNNEP

Családi nap a Svithoggyer:
 2025.09.26. [V] 08.00

JAZZPÉNTEK

Damu Renáta & Kőryai Tibor:
 feat. Várossy János
 2025.09.26. [P] 19.00

VACKOR

Aranytűzműv Bábsszínház (2025.09.29. [H] 10.00)

HEGYVIDÉKI
KULTURÁLIS
SZALON

1126 Budapest,
Városháza tér
kulturalisszalon.hu

ÍRÓ/ÍRŐ TALÁLKOZÓ

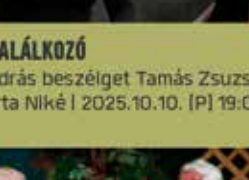
Maros András beszélget Tamás Zsuzsával.
közr.: Kurta Niké | 2025.10.10. | P | 19:00

BORSODI WARHOL

Plakátkiállítás.
2025.11.05-ig

LATIN VARÁZS

Szűcs Antal Gábor és Gál Péter koncertje
2025.10.09. | CS | 18:00

SZENT LÁSZLÓ HÁZ

1125 Budapest, Cédrus utca 2

LÉLEKMOZAIK -
önismeret, tudatosság,
kapcsolódás.

Dackorszak 1 - Értsd meg,
hogyan segíthetsz!

2025.09.30 [KEDD] 19.00

MONDJAD, ATIKÁM!

Vecsei H. Miklós és Balla Gergely
József Attila estje

2025.09.29 [HÉTFŐ] 19.00

FITDANCE BARTA SYLVIAÁVAL

minden szerdán 19.00-tól

szentlaszlohoz.hu

Hogy ne a víz legyen az úr a Schwartzer Ferenc utcában

A környező utak csapadékelvezetésének problémája és a kiültetni tervezett fák fajának meghatározása volt a fő témája a harmadik Schwartzer Ferenc utcai fórumnak. A résztvevők közül legtöbben a legfeljebb 15-16 méter magasra növő virágos kőrist látnák legszívesebben az utcájukban.

Aprócska közterület a Schwartzer Ferenc utca a Déli pályaudvar közelében, mindössze négy társasházzal, de nagy dolgok készülődnek ott. Szeptemberben már a harmadik utcagyűlést rendezte meg a környék élhetőbbé tételéről a Hegyvidéki Zöld Iroda és a Közösségi Részvételi Iroda.

A villámárvizek okozta kihívásokkal kapcsolatban a Hegyvidéki Zöld Iroda munkatársai mindenekelőtt a CLIMAAX programról beszéltek. Ez egy alapos feltáráson és adatfeldolgozáson alapuló kockázatelemzési módszer, és holisztikus megközelítésben vizsgálja egyebek közt a lokális villámárvizeket. *(A CLIMAAX-ról szóló cikkünket lásd alább – a szerk.)*

VILLÁMÁRVÍZ ÉS ELÖNTÉS

A CLIMAAX természetesen figyelemmel van a csapadéviszonyokra, amiről röviden összefoglalva elmondható: az éghajlati változások miatt a néhány évvel ezelőtti referencia-időszakhoz képest

ma már évente kettővel több intenzív esős nap van.

Ugyanannyi csapadékvíz rövidebb ideig tartó esőzés alkalmával hull a kerületre.

Megkerülhetetlen tényező a főváros elavult, túlterhelt csatornarendszere, amely az állapota és a száz évvel ezelőtti méretezési sajátosságai miatt nem képes

elvezetni az esővizet, ezért a Hegyvidék alsó részein előntések alakulnak ki. Szintén befolyásolja a felszíni lefolyási viszonyokat a burkolt felületek aránya és például a zöldtetők mérete, amelyek hatékonyan tudják tárolni a csapadékvizet.

A dézsás fák megmutatják, milyen lehet majd a zöldebb utcakép

Persze a legigényesebb geoinformatikai modellek sem képesek annyira pontosan meghatározni a beavatkozási gócpontokat, mint a lakosság, ezért a Hegyvidéki Zöld Iroda szívesen fogad, minden témába vágó tapasztalatot. A villámárvizekre vonatkozó kérdőív a cikkünk után található QR-kód beolvasásával érhető el.

LÉLEGZŐ VAKOLAT, TE DRÁGA!

A Schwartzer Ferenc utca lakói szerint az utcán lefolyó víz mellett általános problémát jelent az ereszcatornák állapota.

A felújítások ellenére ezek sem tudnak megküzdeni a hirtelen érkező vízmennyiséggel, és több házban is a függőfolyosók sínnylik meg az ázást.

Az egyik társasház közös képviselője elmondta, hogy a kerület e részén nehézséget okoz a felszín alatti rétegvizek megemelkedése is, aminek a nyomai a házfalakon láthatók. A százhusz éves szabvány alapján készült lábazat ugyanis felszívja a talajvizet, a nedves higroszkópos sók kitérnek, majd kiszáradva összehúzódnak, és ez a pulzáló mozgás – a fagykárhoz hasonlóan –

ez a gyakorlat – mivel kárt okozhat a szomszédos épületekben – illegálisnak minősül. Jó hír, hogy előkészítés alatt áll a kerületi szintű rendezést célzó szabályozási környezet kialakítása.

FORMÁLÓDÓ UTCAKÉP KOMPROMISSZUMOKKAL

A zöldítés, valamint az utcabútorok és a parkolóhelyek „konfliktusa” is szóba került a fórumon. A lakók elpanaszolták, hogy a környék áldatlan forgalmi helyzetén tovább ront a néhány elvett parkolóhely.

Rózsa Zoltán, a Hegyvidéki Zöld Iroda vezetője hangsúlyozta, hogy a kísérleti jelleggel felállított utcabútort és az elültetni tervezett fákat az itt élők kérték. A most az utcában látható dézsás növények összesen két és fél parkolóhelyet foglalnak el, és csak a zöldítés kivitelezéséig maradnak, mintegy demonstrálják a tervezett fasor képét.

Ugyanakkor hozzávetőleg csak a lakók fele rendelkezik gépkocsival, így az igazságosság elve azt diktálja, hogy az ő igényeiket is figyelembe vegyék. A formálódó utcakép tehát egy kölcsönös engedményekkel járó kompromisszum eredményeként alakul(t) ki. Mindamellet a Hegyvidéki Zöld Iroda felülvizsgálja a járdákon álló virágtartók elhelyezését, hogy a takarítást végző jármű akadálytalanul végezhesse a munkáját.

Felvetődött, hogy a zöldítés megoldása lehetne a falakra és a közvilágítást tartó huzalokra futtatott növényzet. Bár erre valóban találunk jó példákat, és az önkormányzat támogatná is ezt a fajta árnyékolást, de ehhez az összes érintett társasház hozzájárulására szükség van. Az engedélyek beszerzése pedig rendszert kihívást jelent – a közös képviselők mindenesetre most optimisták voltak.

A Hegyvidéki Zöld Iroda zöldterületekért felelős munkatársa az utcagyűlésen bemutatta a kerületi tapasztalatok alapján a városi körülményeket legjobban viselő fafajokat. Hat fajtából választhattak a jelenlévők, és mint kiderült, legtöbben a legfeljebb 15-16 méter magasra növő, gömb alakú koronát nevelő virágos kőrist látnák legszívesebben az utcában.

Az utcabútort a környékbeli lakók kérték

EGY ARTÉZI KÚT SZÉCHENYIEK IDEJÉBŐL

A fórum végén – a lakók kérésének megfelelően – Földváry Gergely helytörténész tartott előadást az utca és a közvetlen környék múltjának érdekességeiről. Elmondta, hogy a közterület névadója, Schwartzer Ferenc is talán éppen a környező vizek, a szőlők és a jó levegő miatt jött a környékre, amikor 1852-ben helyet keresett elmekórtani intézetének.

A Kék Golyó és az Alkotás utca közötti területen akkor még csak az 1720-as években épült, úgynevezett „Alkotás ház” állt (a mai Magyar jakobinusok tere 5–7. helyén). A ház mögött húzódó hatalmas területen fürta a tulajdonos Falk család a főváros első artézi kútját 1838-ban.

Ez biztosított vizet a környéknek egészen a vezetékes vízhálózat kiépítéséig.

A Városmajorban akkor még a felszínen folyt az Ördög-árok, és hőforrások is voltak, amelyek

ideális körülményeket teremtetek a gyógyításhoz.

A közös gondolkodás és tervezés érdekében az önkormányzat munkatársai újra bátorították a résztvevőket (és az olvasókat), hogy osszák meg tapasztalataikat, észrevételeiket, ötleteiket és akár kritikájukat is az utcabútoron is megtalálható QR-kódon vagy a reszvetel.hegyvidek.hu/ utcabutor-felmeres címen elérhető weboldalon. A fejlesztés következő állomása a fák ültetését megelőző feltáróakna nyitása lesz, ami megmutatja majd, hogy a tervdokumentációkban szereplő közművezetékek valóban nem akadályozzák-e a hét kőris elültetését az utcában.

Barta István

CLIMAAX-szal a klímaváltozás ellen

A XII. kerületben is tapasztalhatjuk a klímaváltozás hatásait, amikor egy-egy heves esőzéskor hömpölyög a víz az utcákon, tikkasztó hőségnapokat kell átvészelnünk, vagy épp a környezetünkben lévő növények sínnylik meg a hosszan tartó csapadéktól. A CLIMAAX projekt keretében az önkormányzat felméri a hőhullámok, a heves csapadék, valamint az aszály okozta kockázatokat, és így fel lehet készülni a problémák kezelésére.

Az Európai Unió megbízásából elkészült egy olyan nagy felbontású térkép, amely a településeket egyre inkább sújtó, tartós nyári hőhullámok lakosságra gyakorolt kockázatait mutatja. A munka a CLIMAAX projekt keretei között zajlott. A szakemberek figyelembe vették a többi között a hőségriadós napok számát, a helyiek életkorát, a légkondicionálóval való felszereltséget, a hőséget enyhítő zöldterületek és az árnyékolt területek méretét is.

A hőhullámok kockázati térképét nézve azt látjuk, hogy a XII. kerület legalább részben a leginkább veszélyeztetett terület. Ez összességében még nem ad okot az aggodalomra, de ha a sérül-

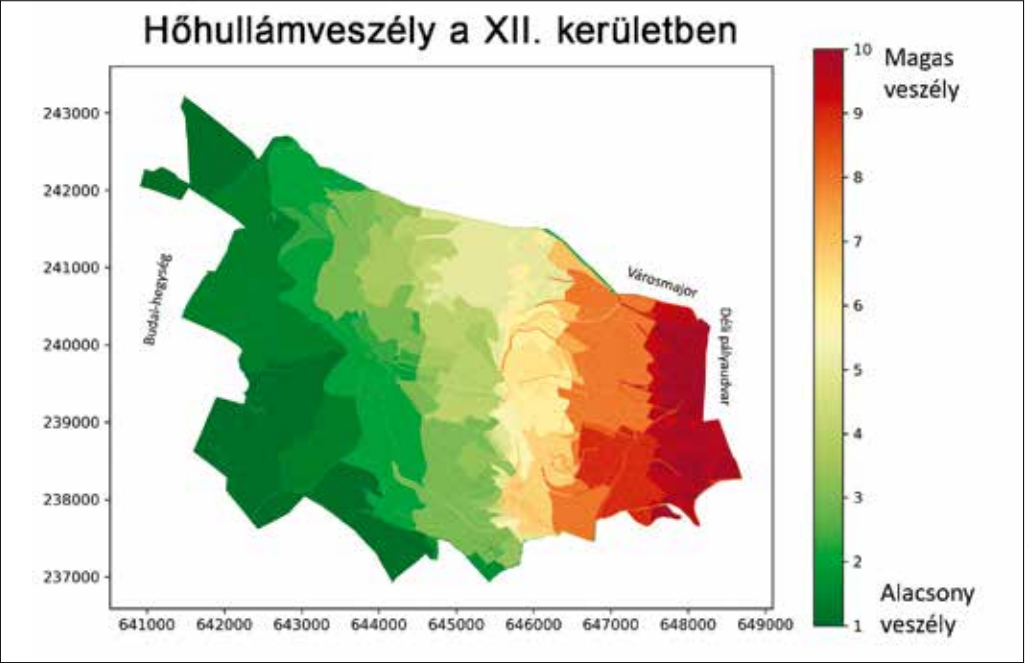
ékenységi elemzést is szemügyre vesszük, akkor már kiderül, hogy a Hegyvidék felét elfoglalják a kiterettséget jelző narancssárga és vörös foltok. Indokolt tehát az elővigyázatosság és a lakosság-

gal karöltve végzett beavatkozások tervezése – ilyen például az Árnyas Hegyvidék program fejlesztése.

A heves esőzések okozta környezeti kockázatokat nem kell bemutatni, hiszen egy-egy zápor után bármelyikünk napokig szembesülhet a következményekkel: elöntések, hömpölygő időszakos patakok és az utcákon éktelenkedő hordalékukok formájában. Ezen a téren mások mellett a mért csapadékmennyiség, a burkoltsági arány, a csatornakiömlések, a lefolyási adottságok vagy a közlekedési fennakadások alapján készült az elemzés. A probléma mérséklése érdekében – a Hegyvidéki Zöld Iroda egy másik nemzetközi pályázati lehetőségét is bevonva –

Áradás a Margareta utcában

megkezdődött a lokális tárolók, esőkertek kiépítése.

Az „aszály” kifejezést leggyakrabban a mezőgazdasággal összefüggésben halljuk, pedig a városban is kifejti hatását, különösen az élővilágra. Most megkezdődött a talaj és a légkör tartós, nagy fokú nedvességtartalom-csökkenése okozta kockázatok feltárása. Emellett a kutatók felmérték az aszályos időszakok hossza és a mérhető növényi károsodás, a növénytársulások és típusaik vagy a környező beépítettség hatását. Az eredmények vizsgálata folyamatban van, de

az már most látszik, hogy a szárazságtűrő évelők és a méhelegzők sokkal ellenállóbbak aszály idején, mint például a rövidre vágott gyepterületek, vagy az egyévi virágágyak.

A klímaváltozáshoz történő alkalmazkodást és a kerület élhetőbbé tételét célzó CLIMAAX (azaz magyarul: Éghajlati kockázat- és sérülékenység-értékelési keretrendszer és eszköztár) projektnek fontos sajátossága – a szakértői háttérrel és a lakossággal történő együttműködés és kommunikáció. Ennek keretében már eddig is

több helyi fórum, beszélgetés zajlott, amelyeket a projekt 2026. júliusi zárásáig továbbiak követnek majd.

BI.

A CLIMAAX csapata játékos, ismeretterjesztő programokkal várja az érdeklődőket a „Szomszédom az egész világ!” fesztiválon szeptember 26-án, pénteken 18.00–20.00 óráig a Városháza téren, a civil sátorban.